

Creative
Europe
Desk Polska

Magazyn

Creative Europe Desk Polska

nr 2/2024

04

VARIA

- 04 *Dziewczyna z igłą* w konkursie głównym festiwalu w Cannes
- 05 Perform Europe – wsparcie dla sektora sztuk performatywnych
- 06 Zdobywcy Nagrody im. Miesa Van Der Rohego 2024
- 07 Znak Dziedzictwa Europejskiego | siedem nowych obiektów
- 08 Konferencja „Make It Clear: o skutecznej edukacji medialnej”
- 09 Nagrody Europa Nostra 2024 – trzech laureatów z Polski

12

INICJATYWY I WSPÓŁORGANIZACJE

- 12 Podsumowanie spotkań informacyjnych programu Kreatywna Europa
- 14 Porozmawiamy o... budowaniu publiczności w projektach międzynarodowych – podsumowanie panelu dyskusyjnego
- 17 Przybliżamy zieloną produkcję filmową w ramach *Zoom in*
- 18 Piętnasta edycja Studia Nowe Horyzonty+
- 19 MEDIA na gamescom 2024

20

ROZMOWY

- 20 Rozmowa z Karoliną Jaworską o bezpiecznych przestrzeniach kultury i projekcie „What’s next?”
- 22 „Ani przez chwilę nie mieliśmy wątpliwości, że to animacja jest naszym językiem komunikacji” – rozmowa z Robertem Jaszczurowskim z GS Animation
- 25 „Wierzymy, że sztuka ma moc zmiany rzeczywistości...” – rozmowa o projekcie „The Museum of the Commons”

28

DOFINANSOWANE PROJEKTY

- 28 „ICEBREAKING” – teatr integracji społecznej obywateli państw Grupy Wyszehradzkiej i uchodźców z Ukrainy
- 30 Porozmawiamy o szkoleniach: ISI – Market Ready

Szanowni Państwo,

jak zawsze na początku września przekazujemy na Państwa ręce kolejny numer Magazynu Creative Europe Desk Polska.

W tym wydaniu podsumowujemy cykl wyjazdowych spotkań informacyjnych, które odbywały się w okresie letnim w różnych miastach Polski – Lublinie, Bydgoszczy, Wrocławiu czy Gdańsku. Opowiadamy również o innych naszych inicjatywach, takich jak warsztaty *Zoom in*, tym razem poświęcone zielonej produkcji, Kreatywna Debata, podczas której poruszyliśmy temat budowania publiczności w międzynarodowych projektach kulturalnych, a także wspólne wydarzenie organizowane od lat ze Stowarzyszeniem Nowe Horyzonty, czyli piętnasta edycja Studia Nowe Horyzonty+.

Na kartach Magazynu znajdują Państwo również trzy rozmowy z beneficjentami programu Kreatywna Europa i realizatorami ważnych projektów kulturalnych i audiowizualnych. O międzynarodowym projekcie „What’s next? Bezpieczne przestrzenie kultury dla multidyscyplinarnej refleksji nad (post)wojenną i (post)kryzysową tożsamością europejską”, który ma na celu wspieranie kreatywności i odwagi w sektorze kultury przede wszystkim poprzez stworzenie bezpiecznej przestrzeni do refleksji nad nowymi formatami rezydencji i współpracy transgranicznej, opowiada Karolina Jaworska. Magda Lipska i Bogna Stefańska, reprezentujące Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, przybliżają założenia inicjatywy „The Museum of the Commons. Towards a Healthier Arts Ecosystem”. Natomiast o animacji jako języku komunikacji rozmawiamy z Robertem Jaszczurowskim z GS Animation.

Zachęcamy również do zapoznania się ze stałą rubryką „Porozmawiajmy o szkoleniach”, do której tym razem zaprosiliśmy Agnieszkę Puciło, uczestniczkę szkolenia Market Ready, a także z kolejnym projektem realizowanym ze wsparciem programu Kreatywna Europa – „ICEBREAKING”, którego polskim partnerem jest Teatr KTO z Krakowa.

Życzymy przyjemnej lektury
Zespół Creative Europe Desk Polska

foto: © Kristy Sparow/Getty Images

***Dziewczyna z igłą* w konkursie głównym festiwalu w Cannes**

Dziewczyna z igłą (ang. *The Girl with the Needle*) – trzeci pełnometrażowy film Magnusa von Horna – podczas 77. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Cannes rywalizowała o Złotą Palmę z filmami w reżyserii Francisca Forda Coppoli, Jorgosa Lanthimosy i Paola Sorrentino. Film okazał się wydarzeniem tegorocznego konkursu głównego i został doceniony przez zarówno widzów, jak i krytyków. Pokaz *Dziewczyny z igłą* zamknął w tym roku 24. Międzynarodowy Festiwal Filmowy mBank Nowe Horyzonty we Wrocławiu, film będzie także ubiegał się o Złotego Lwa w konkursie głównym 49. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni.

Dziewczyna z igłą to oparta na faktach, niepokojąca opowieść rozgrywająca się w Danii na początku XX wieku. Karoline, młoda pracownica fabryki, stara się przetrwać w Kopenhadze tuż po pierwszej wojnie światowej. Gdy zachodzi w ciążę, traci pracę i zostaje sama. Wtedy poznaje Dagmar – charyzmatyczną właścicielkę nielegalnej agencji adopcyjnej, pomagającej matkom znaleźć nowe domy dla ich niechcianych dzieci. Niemająca żadnej alternatywy Karoline podejmuje u Dagmar pracę jako mamka. Kobiety nawiązują nić porozumienia, jednak świat Karoline rozpada się na kawałki, gdy odkrywa szokującą prawdę o swojej mocodawczyni.

Dziewczyna z igłą jest koprodukcją Danii, Polski i Szwecji – Nordisk Film Creative Alliance we współpracy z Lava Films oraz Nordisk Film Sverige. Film Magnusa von Horna powstał dzięki wsparciu Duńskiego Instytutu Filmowego, Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, Szwedzkiego Instytutu Filmowego, Nordisk Film & TV Fond oraz Eurimages, a także został dofinansowany przez program Kreatywna Europa w ramach schematu *European Slate Development*. Również

poprzedni film reżysera – *Sweat* – powstał przy wsparciu programu i został zakwalifikowany do oficjalnego programu Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Cannes w 2020 roku.

Festiwalowa podróż *Dziewczyny z igłą* dopiero się rozpoczyna. W ostatnich tygodniach film został nagrodzony na Europejskim Festiwalu Filmowym Palić (nagroda FIPRESCI dla najlepszego filmu), na francuskim Międzynarodowym Festiwalu Les Vendanges du 7e Art in Pauillac, gdzie otrzymał nagrodę jury, oraz na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym Art Film w Koszycach, gdzie reżyser i współscenarzysta Magnus von Horn odebrał statuetkę dla najlepszego reżysera, a także – w imieniu Trine Dyrholm – laur dla najlepszej aktorki. Film znalazł się również w pierwszej części selekcji pełnometrażowych filmów fabularnych wybranych do konkurowania o Europejskie Nagrody Filmowe. A już we wrześniu podczas nadchodzącej edycji Toronto International Film Festival, w ramach sekcji Special Presentations odbędą się pierwsze północnoamerykańskie pokazy filmu.

mat. Lava Films

Perform Europe – wsparcie dla sektora sztuk performatywnych

Ogłoszono wyniki drugiego naboru do programu Perform Europe, który wspiera projekty z dziedziny sztuk performatywnych. Zostały wybrane czterdzieści dwa ambitne projekty, obejmujące sześćdziesiąt trzy przedstawienia i oparte na współpracy 196 podmiotów z krajów uczestniczących w programie Kreatywna Europa.

Na liście wybranych projektów znalazło się siedem współrealizowanych przez polskie podmioty:

- Elena Rabkina, projekt: „Participatory Performance Creatures of Tomorrow”
- Gdański Teatr Szekspirowski, projekt: „ALASKA — the pursuit of happiness & the abusive world”
- Fundacja Nurt, projekt: „Resisting Extinction at the Peripheries”
- Komuna Warszawa, projekt: „Buried Secrets – Responses to Raw Materials Exploitation”
- Art Fraction Foundation, projekt: „Bringing Family Theatre to Villages across Europe”
- Ośrodek Kultury Ochoty, projekt: „(M)others on tour”
- Krakowskie Centrum Choreograficzne, projekt: „When the Bleeding Stops”.

Wybrane w wyniku naboru projekty ukazują siłę sztuk performatywnych w napędzaniu zmian społecznych, promowaniu różnorodności i włączenia społecznego

oraz zapewnienia szerokiego dostępu do kultury i sztuki. Przedstawiają perspektywę artystów na kilka istotnych kwestii, w tym na środowisko, feminizm, migrację i młodzież, a jednocześnie zwracają uwagę na artystów i publiczność o specjalnych potrzebach.

Całkowity budżet naboru to 2,1 mln euro, z czego ponadto 13% zostanie przeznaczony na projekty wspierające ukraiński sektor sztuk performatywnych.

Więcej informacji: performeurope.eu

Program Perform Europe wspiera ponadnarodową dystrybucję dzieł performatywnych – prezentowanych na żywo bądź z wykorzystaniem technologii cyfrowej – w ramach państw uczestniczących w programie Kreatywna Europa, komponent Kultura.

Za opracowanie i wdrożenie programu Perform Europe odpowiadają wspierane przez program Kreatywna Europa sieci europejskie: IETM (International Network for Contemporary Performing Arts), European Festivals Association, Circostrada, European Dancehouse Network, Pearle Live Performance Europe oraz specjalizująca się w badaniach i konsultingu organizacja IDEA Consult.

PERFORM EUROPE

Zdobywcy Nagrody im. Miesa Van Der Rohego 2024

Fundacja Mies van der Rohe oraz Komisja Europejska ogłosiły zwycięzców tegorocznej Nagrody im. Miesa van der Rohego w dziedzinie architektury współczesnej. W tym roku najlepszym europejskim budynkiem został pawilon studencki na kampusie Uniwersytetu Technicznego w Brunshwiku, którego autorami są Gustav Düsing i Max Hacke z Berlina – jak dotąd najmłodszy laureaci tej nagrody.

Dwukondygnacyjny obiekt położony jest bezpośrednio nad rzeką Oker. Tworzy nowy punkt orientacyjny na głównej osi kampusu, integrując się jednocześnie z istniejącymi już ścieżkami. Budynek doceniono między innymi za przełamywanie barier hierarchicznych w środowisku uniwersyteckim oraz za stworzenie przestrzeni pozwalającej na swobodne korzystanie z obiektu zarówno kadrze akademickiej, jak i studentom. Składający się z sieci przejść i pomostów budynek ma zdecentralizowany charakter. Pawilon na planie kwadratu został wykonany z lekkiej konstrukcji z drewna i stali. Fasada budynku jest szklana, co pozwoliło na pełne otwarcie obiektu.

W kategorii „Wschodząca architektura” nagroda została przyznana projektowi Biblioteki im. Gabriela Garcii Marqueza w Barcelonie autorstwa Eleny Orte i Guillerma Sevillano z pracowni SUMA Arquitectura. Budynek biblioteki – z drewnianą konstrukcją i fasadą nawiązującą do stosu książek – odnosi się do lokalnych kontekstów i robotniczej historii miejsca, a jednocześnie, jako miejsce spotkań, dyskusji i aktywności lokalnej, przyczynia się do transformacji dzielnicy.

W opinii jury „biblioteka działa w skali miasta, przyczyniając się do transformacji okolicy, otwierając się na nową przestrzeń publiczną, zarówno zewnętrzną, jak i wewnętrzną. Ta drewniana konstrukcja rozwija się jako bogata sekwencja monumentalnych i domowych przestrzeni, które witają sąsia-

dów i mieszkańców, zapewniając im komfortowe środowisko do nauki, pracy zespołowej i zaangażowania społecznego”.

Iliana Iwanowa, europejska komisarz do spraw innowacji, badań naukowych, kultury, edukacji i młodzieży, powiedziała: „Architektura jest fundamentalną częścią nie tylko europejskiej kultury, ale także zrównoważonego rozwoju i dobrego samopoczucia ludzi. Laureaci Nagrody im. Miesa van der Rohego pokazują to bardzo wyraźnie. Ich prace odzwierciedlają zasady Nowego Europejskiego Bauhausu wprowadzając zieloną transformację do codziennego życia ludzi i przestrzeni życiowych. Serdecznie gratuluję architektom i współpracownikom stojącym za tymi przedsięwzięciami!”.

Ceremonia wręczenia nagród odbyła się 14 maja 2024 roku w Pawilonie Miesa van der Rohego w Barcelonie. Jednocześnie w sąsiednim Pałacu Victòrii Eugèniï otwarto pokonkursową wystawę prezentującą czterdzieści najbardziej wyróżniających się spośród 362 nominowanych projektów. Wystawa była następnie pokazywana w Madrycie, a w październiku będzie ją można zobaczyć w Muzeum Architektury w Wiedniu.

Prestigious award of the European Union in the field of contemporary architecture – Mies van der Rohe Award – aims to commend excellence in the field of architecture and draw attention to the important contribution of European specialists to the development of new concepts and technologies. An additional goal is the promotion of the profession through the motivation of architects working on the territory of the European Union and supporting those who have just started their careers. The award was initiated in 1987 as a result of an agreement between the European Parliament and the City Council of Barcelona, and since 2001 it has been co-organized by the Mies van der Rohe Foundation and the European Commission.

Znak Dziedzictwa Europejskiego | siedem nowych obiektów

Komisja Europejska ogłosiła listę nowych obiektów, które otrzymały Znak Dziedzictwa Europejskiego. Znak Dziedzictwa Europejskiego (European Heritage Label) jest inicjatywą wyróżniającą obiekty materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, które odegrały szczególną rolę w kształtowaniu historii i kultury Europy lub rozwoju wartości stanowiących fundament integracji europejskiej. Głównym celem inicjatywy jest zwiększenie u obywateli europejskich, w szczególności u młodych ludzi, poczucia przynależności do Unii Europejskiej w oparciu o wspólne wartości i elementy europejskiej historii i dziedzictwa kulturowego, a także uznanie walorów różnorodności narodowej i regionalnej oraz wzmocnienie wzajemnego zrozumienia i dialogu międzykulturowego. Wyróżnienie jest przyznawane co dwa lata.

Na liście odznaczonych obiektów znalazł się polski akcent – wyróżniona została ponadnarodowa sieć **Cisterscapes – Krajobrazy Cysterskie Łączące Europę**, skupiająca siedemnaście ośrodków związanych z dziedzictwem cysterskim w Niemczech, Austrii, Czechach, Słowenii oraz w Polsce, która jest reprezentowana przez miasto i gminę Wągrowiec.

Zakon klasztorny cystersów, wywodzący się od benedyktynów i założony w 1098 roku w Citeaux we Francji, rozprzestrzenił się w całej Europie, zwłaszcza w Europie Środkowej. Wniósł on ogromny wkład w kulturę i gospodarkę średniowiecznej Europy, przede wszystkim poprzez finansowanie opactw w wielu krajach europejskich, zgodnie z zasadą samowystarczalności gospodarczej.

Sieć „Cisterscapes” ma historyczny, paneuropejski charakter. Przyczyniła się do integracji Europy oraz ukształtowania niektórych wartości europejskich, takich jak równowaga między jednością a różnorodnością oraz zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych.

Miasto i gmina Wągrowiec uczestniczą w projekcie od 2019 roku. Ich celem jest ochrona cysterskiego krajobrazu poprzez efektywne zarządzanie dziedzictwem, adaptowanie obiektów cysterskich do nowych funkcji użytkowych, dbanie o zrównoważony rozwój środowiska oraz wykorzystywanie nowoczesnych technologii w badaniach, opiece nad zabytkami, edukacji i promocji. W ciągu pięciu lat wykonano inwentaryzację krajobrazu cysterskiego oraz opracowano łekneńsko-wągrowieckie odcinki Europejskiego Wędrownego Szlaku Cysterskiego. Przeprowadzono również szereg działań kulturalnych i edukacyjnych mających na celu wzmocnienie tożsamości europejskiej mieszkańców oraz zwiększenie ich świadomości w zakresie europejskiego znaczenia lokalnego dziedzictwa i konieczności jego ochrony.

Dotychczas Znakiem Dziedzictwa Europejskiego uhonorowanych zostało sześć obiektów z Polski: Unia Lubelska, historyczna Stocznia Gdańska, Konstytucja 3 Maja, cmentarz wojenny nr 123 – Łużna-Pustki, Miejsce Pamięci Narodowej w Łąbinowicach oraz osiedla Werkbundu (zlokalizowane na terenie Austrii, Czech, Niemiec i Polski).

Lista nowych obiektów wyróżnionych Znakiem Dziedzictwa Europejskiego:

- Cisterscapes – Krajobrazy Cysterskie Łączące Europę (Austria, Czechy, Niemcy, Polska, Słowenia)
- Klasztor San Jerónimo de Yuste, Cuacos de Yuste (Hiszpania)
- Muzeum Naszego Pana na Poddaszu, Amsterdam (Holandia)
- Teatr Królewski Toone, Bruksela (Belgia)
- Kalevala – żywe epickie dziedzictwo (Finlandia)
- Ateneum Rumuńskie, Bukareszt (Rumunia)
- Sant’Anna di Stazzema, Stazzema (Włochy)

Konferencja „Make It Clear: o skutecznej edukacji medialnej”

W warszawskim Hotelu Arche Krakowska 28 maja odbyła się konferencja „Make It Clear: o skutecznej edukacji medialnej”. Stanowiła ona część realizowanego przy wsparciu programu Kreatywna Europa projektu „Make it clear – educating young people against disinformation online”.

Konferencję otworzyła Magdalena Wilczyńska, dyrektorka Pionu Ochrony Informacyjnej Cyberprzestrzeni w Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowym Instytucie Badawczym (NASK), która podkreśliła znaczenie edukacji medialnej w erze cyfrowej i zaznaczyła, że NASK od wielu lat działa na rzecz edukacji cyfrowej, reagując na zmieniający się krajobraz zagrożeń. Zgromadzonych przywitała również dyrektorka Creative Europe Desk Polska Małgorzata Kielkiewicz – w swoim wystąpieniu zwróciła uwagę na to, jak ważne są pluralizm i niezależność mediów, a także na możliwości pozyskania wsparcia unijnego dla sektora mediów publicznych, w tym dla działań edukacyjnych promujących umiejętność korzystania z mediów. Następnie Julia Piechna z NASK przybliżyła genezę konsorcjum, w ramach którego realizowany jest projekt „Make it clear” – program mający na celu rozwinięcie u młodzieży kompetencji informacyjnych, a także świadomego i krytycznego podejścia do treści udostępnianych w mediach. W skład realizującego go konsorcjum wchodzić Latvian Internet Association oraz Save the Children Romania, a koordynatorem i liderem projektu jest NASK. W ramach działań konsorcjum powstały materiały edukacyjne dla rodziców i nauczycieli, w tym scenariusze ośmiu modułów lekcji na temat edukacji medialnej do wykorzystania w szkołach. Tematy lekcji obejmują partycypację obywatelską, krytyczne myślenie, rozpoznawanie kontekstu, reagowanie na nienawiść i ekstremizm, wizerunek cyfrowy, odpowiedzialne udostępnianie

informacji, odróżnianie faktów od opinii oraz zrozumienie roli mediów. Wszystkie materiały edukacyjne są dostępne do pobrania na stronie internetowej projektu: makeitclear.edu.pl

W trakcie konferencji głos zabrali liczni eksperci – naukowcy, którzy przybliżyli uczestnikom zagadnienia związane z edukacją medialną oraz to, w jaki sposób łączyć świadomość zagrożeń cyfrowych z możliwościami, jakie dają nowe technologie. Nakreślono potencjalne społeczne konsekwencje braku odpowiedniej edukacji medialnej wśród młodzieży, podano również praktyczne przykłady narzędzi do walki z dezinformacją. W dyskusji wybrzmiały także głosy adresatów projektu – przedstawiciele młodzieży z Polski, Rumunii i Łotwy, którzy omówili wpływ internetu na zdolność młodych ludzi do rozumienia i filtrowania informacji. Młodzież podkreśliła potrzebę dialogu międzypokoleniowego i rozwijania krytycznego myślenia. Zwróciła również uwagę na to, jak ważne jest, by dorośli byli bardziej otwarci na ich głos.

Adresatami wystąpień konferencyjnych byli przede wszystkim nauczyciele i edukatorzy poszukujący efektywnych metod nauczania młodzieży. Celem spotkania było omówienie wyzwań związanych z edukacją medialną oraz sposobów ich przezwyciężania, a także dostarczenie narzędzi i inspiracji do codziennego nauczania, aby promować umiejętność analizy i oceny informacji. Dyskutowano także o nowoczesnych metodach edukacji dzieci i młodzieży w zakresie rozumienia i filtrowania informacji.

Wydarzenie było objęte honorowym patronatem Ministerstwa Cyfryzacji, Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Polskiego Komitetu ds. UNESCO.

mat. Europa Nostra

Nagrody Europa Nostra 2024 – trzech laureatów z Polski

Na początku czerwca Komisja Europejska i Europa Nostra ogłosiły laureatów Europejskich Nagród Dziedzictwa / Nagród Europa Nostra 2024. W tym roku najwyższym europejskim wyróżnieniem w dziedzinie dziedzictwa kulturowego uhonorowano dwadzieścia sześć wyjątkowych dokonań z osiemnastu państw.

Tegoroczna edycja obejmuje imponującą liczbę zwycięzców w pięciu kategoriach. Laureaci są przykładami dynamiki, różnorodności i innowacyjności w wysiłkach na rzecz ochrony i promowania bogatego dziedzictwa kulturowego. Zwycięzców wybrało międzynarodowe grono ekspertów pod przewodnictwem profesora Jacka Purchli, wiceprezesa Europa Nostra. W sumie do tegorocznej edycji zakwalifikowało się 206 wniosków od organizacji i osób prywatnych pochodzących z trzydziestu ośmiu krajów.

Wśród nagrodzonych znalazło się aż trzech laureatów z Polski:

Zabytkowa Kopalnia Ignacy, Rybnik

Kategoria „Konserwacja i adaptacja”

To wyjątkowy projekt konserwacji i adaptacji do nowych funkcji dawnej kopalni węgla kamiennego, powstałej w 1792 roku – jednej z najstarszych w Polsce. Dzięki wspólnym wysiłkom byłych górników, miasta Rybnik, państwa polskiego i funduszy unijnych, historyczny zespół kopalni został zachowany i zaadaptowany dla celów centrum kulturalno-rekreacyjnego. Projekt ten może stanowić inspirację dla innych kopalni węgla w Europie, którym grozi zamknięcie. Restauracja kopalni rozpoczęła się w 2018 roku i miała trzy podstawowe cele. Po pierwsze, zachowano główny kompleks i jego wyposażenie. Przeprowadzone prace objęły

kompleksową renowację istniejącej struktury budynków oraz modernizację instalacji sanitarnej i elektrycznej, aby dostosować miejsce do nowych funkcji. Powstał nowy budynek łączący wejście do kompleksu z recepcją i punktem informacyjnym. Najbardziej niezwykłym etapem była renowacja stuletniej maszyny parowej.

Projekt miał również na celu rewitalizację przestrzeni z myślą o zaangażowaniu społecznym i rekreacji. Budynek dawnej elektrowni został przekształcony w salę spotkań dla społeczności lokalnej, w tym stowarzyszeń emerytowanych górników.

Projekt otworzył też Zabytkową Kopalnię Ignacy dla turystów. Mogą oni teraz zwiedzać interaktywną wystawę mieszczącą się w budynkach szybu Kościuszko, opowiadającą o korzeniach rewolucji przemysłowej i znaczeniu wynalazków takich jak maszyna parowa w kształtowaniu globalnego znaczenia Europy.

W uzasadnieniu jury dostrzegło, że „inwestując w efektywną komunikację i zaangażowanie społeczności, projekt nie tylko ożywił krajobraz fizyczny, ale także wzmocnił lokalną społeczność, sprzyjając spójności społecznej, a nawet przyczyniając się do zmniejszenia wskaźników przestępczości”.

Model Rewitalizacji Rzemiosła Serfenta, Cieszyn

Kategoria „Edukacja, szkolenia i umiejętności”

Zaprojektowany i wdrożony przez Stowarzyszenie Serfenta model rewitalizacji dziedzictwa powstawał przez ponad piętnaście lat, a jego podstawą było rzemiosło plecionkarskie. We współpracy z rzemieślnikami, projektantami i osobami z terenu Polski i innych krajów europejskich, zespół Serfenty testował nowe sposoby skutecznego przekazywania umiejętności w zakresie tego niematerialnego dziedzictwa.

Przy udziale rzemieślników, projektantów i zainteresowanych osób w każdym wieku z całego świata testowano nowe sposoby przekazywania niematerialnego dziedzictwa współczesnym odbiorcom. Poprzez różnego rodzaju warsztaty odkrywano, co dziś jest najbardziej interesujące dla uczestników. Do współpracy zaproszono ponad stu rzemieślników z całej Polski i innych krajów europejskich. Opracowano nowe systemy nauczania w oparciu o dziesięć tradycyjnych technik plecionkarskich i jedenaście naturalnych materiałów, a wokół modelu zbudowano sieć złożoną ze współpracujących instytucji i z partnerów z obszaru kultury i biznesu. „Ta inicjatywa skupia się na budowaniu świadomości i zrozumienia wartości dziedzictwa niematerialnego w świecie przepełnionym masową produkcją towarów wytwarzanych daleko i z materiałów niskiej jakości. Dzięki solidnym podstawom badawczym oferuje możliwość do odtworzenia strategię dla innych rzemiosł w innych kontekstach na skalę europejską” – podkreśliło jury.

Dr Piotr Gerber, Wrocław

Kategoria „Mistrzowie dziedzictwa”

Piotr Gerber poświęcił swoje życie ochronie dziedzictwa przemysłowego. Odegrał istotną rolę w podnoszeniu świadomości społecznej na temat znaczenia rozwoju dziedzictwa technicznego i technologicznego zarówno w Polsce, jak i za granicą.

W 2007 roku Piotr Gerber założył Fundację Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego, która zajmuje się badaniem historii przemysłowej Śląska, ochroną materialnego dziedzictwa przemysłowego oraz edukacją w zakresie rozwoju przemysłu poprzez dziedzictwo. Do jego najbardziej niezwykłych osiągnięć należy zakup siedmiu budynków przemysłowych, które poddano gruntownej konserwacji i przekształcono w muzea, zabezpieczając tym samym ich przyszłość i jednocześnie wzbogacając życie kulturalne okolicznych gmin.

Piotr Gerber szczególny nacisk kładzie na autentyczność – zachowanie oryginalnej tkanki architektonicznej i wykorzystanie oryginalnych maszyn do przedstawienia historycznego procesu technologicznego. We wszystkich ocalonych przez niego obiektach znajdują się wciąż działające maszyny, których konserwacją zajmują się byli pracownicy tych zakładów przemysłowych. Dbą on także o to, aby budynki te nadal odgrywały ważną rolę w społecznościach lokalnych. Inny ważny obszar działań Piotra Gerbera stanowi poprawa legislacji dotyczącej dziedzictwa przemysłowego – jest on

współautorem wytycznych konserwatorskich dla obiektów dziedzictwa przemysłowego. Angażuje się także w przekazywanie swojej wiedzy następnemu pokoleniu – prowadzi zajęcia uniwersyteckie, wraz ze swoim zespołem organizuje specjalistyczne konferencje oraz realizuje programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży w muzeach. „Rozpiętość działalności Piotra Gerbera jest naprawdę niesamowita. Jego niezrównane zaangażowanie w dziedzictwo przemysłowe pomogło ujawnić jego wartość szerszej publiczności i wywarło trwały wpływ na politykę otaczającą to dziedzictwo. Zakres jego działań jest imponujący, w trakcie jego kariery powstało wiele muzeów” – stwierdziło jury, dodając, że „jego wysiłki obejmują transgraniczną współpracę z ekspertami, a jego europejski wpływ jest ważny, ponieważ podkreśla znaczenie tego dziedzictwa poza Polską”.

Podsumowując tegoroczną edycję Nagród Europa Nostra, Iliana Iwanowa, europejska komisarz do spraw innowacji, badań naukowych, kultury, edukacji i młodzieży, powiedziała: „Dziedzictwo kulturowe jest naszym zbiorowym skarbem, pomostem łączącym naszą przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Zajmuje szczególne miejsce w naszych sercach i życiu codziennym, wzmacnia poczucie przynależności i tożsamości. Europejskie Nagrody Dziedzictwa / Nagrody Europa Nostra podkreślają kluczową rolę wzorowych projektów i osób zaangażowanych w ochronę i promocję naszego bogatego dziedzictwa. Serdecznie gratuluję tegorocznym zwycięzcom wyjątkowych osiągnięć”. Cecilia Bartoli, światowej sławy mezzosopranistka i prezes Europa Nostra, dodała: „Serdecznie gratuluję tegorocznym laureatom Europejskich Nagród Dziedzictwa / Nagród Europa Nostra zasłużonego uznania. Nagradzając te fantastyczne, kreatywne projekty, pokazujemy także nasze wielkie zaangażowanie w ochronę wspólnego dziedzictwa kulturowego, które jest niezbędne do budowania bardziej zjednoczonej, zrównoważonej i pięknej Europy. Niech za ich inspirującymi przykładami pójdzie wielu obywateli – specjalistów w dziedzinie dziedzictwa kulturowego, wolontariuszy i miłośników – organizacje publiczne i firmy prywatne na całym naszym kontynencie i poza nim”.

Zwycięzcy zostaną uhonorowani podczas ceremonii wręczenia Nagród Dziedzictwa Europejskiego 2024, która odbędzie się 7 października w Ateneum Rumuńskim, najbardziej prestiżowej sali koncertowej w Bukareszcie, która niedawno otrzymała Znak Dziedzictwa Europejskiego.

Podczas ceremonii zostaną ogłoszeni także zdobywcy grand prix oraz nagrody publiczności, wybrani spośród tegorocznych

laureatów. Ceremonia będzie punktem kulminacyjnym Europejskiego Szczytu Dziedzictwa Kulturowego 2024, który odbędzie się w dniach 6–8 października w Bukareszcie.

Laureaci Nagród Dziedzictwa Europejskiego / Nagród Europa Nostra 2024 w pięciu kategoriach:

Konserwacja i adaptacja

- Budynek Royale Belge, Bruksela, Belgia
- Rezydencja Schulenburga, Gera, Niemcy
- Zabytkowa Kopalnia Ignacy, Rybnik, Polska
- Kościół Saksoński w Alma Vii, Rumunia
- Kościół św. Michała, Cluj-Napoca, Rumunia
- Studnie śnieżne, Sierra Espuña, Hiszpania

Badania

- NewsEye: cyfrowy badacz gazet historycznych, Austria/Finlandia/Francja/Niemcy

Edukacja, szkolenia i umiejętności

- Centrum Kultury Teryan – Wzmacnianie pozycji uchodźców ormiańskich z Górskiego Karabachu, Erywań, Armenia
- Boulouki – Objazdowe warsztaty na temat tradycyjnego budownictwa, Grecja
- Program tradycyjnych budynków rolniczych, Irlandia

- Model Rewitalizacji Rzemiosła Serfenta, Cieszyn, Polska
- Szkoła Stolarki Białej, Narros del Castillo, Hiszpania

Zaangażowanie obywateli i podnoszenie świadomości

- Kilometr kwadratowy, Gandawa, Belgia
- Ciszta, która zburzyła pomnik, Kamenska, Chorwacja
- Konserwacja sal społecznościowych na potrzeby działalności lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, Finlandia
- Stowarzyszenie Ufortyfikowane Zamki Alzacji, Francja
- Rehabilitacja obywatelska wieży Tsiskarauli, Akhieli, Gruzja
- Międzynarodowy Festiwal Teatru Klasycznego dla Młodzieży, Syrakuzy, Włochy
- Fundacja Ochrony Zabytków Ockenburgh, Haga, Holandia

Mistrzowie Dziedzictwa

- Towarzystwo Przyjaciół Zabytków Dubrownika, Chorwacja
- Else „Sprossa” Rønnevig, Lillesand, Norwegia
- dr Piotr Gerber, Wrocław, Polska

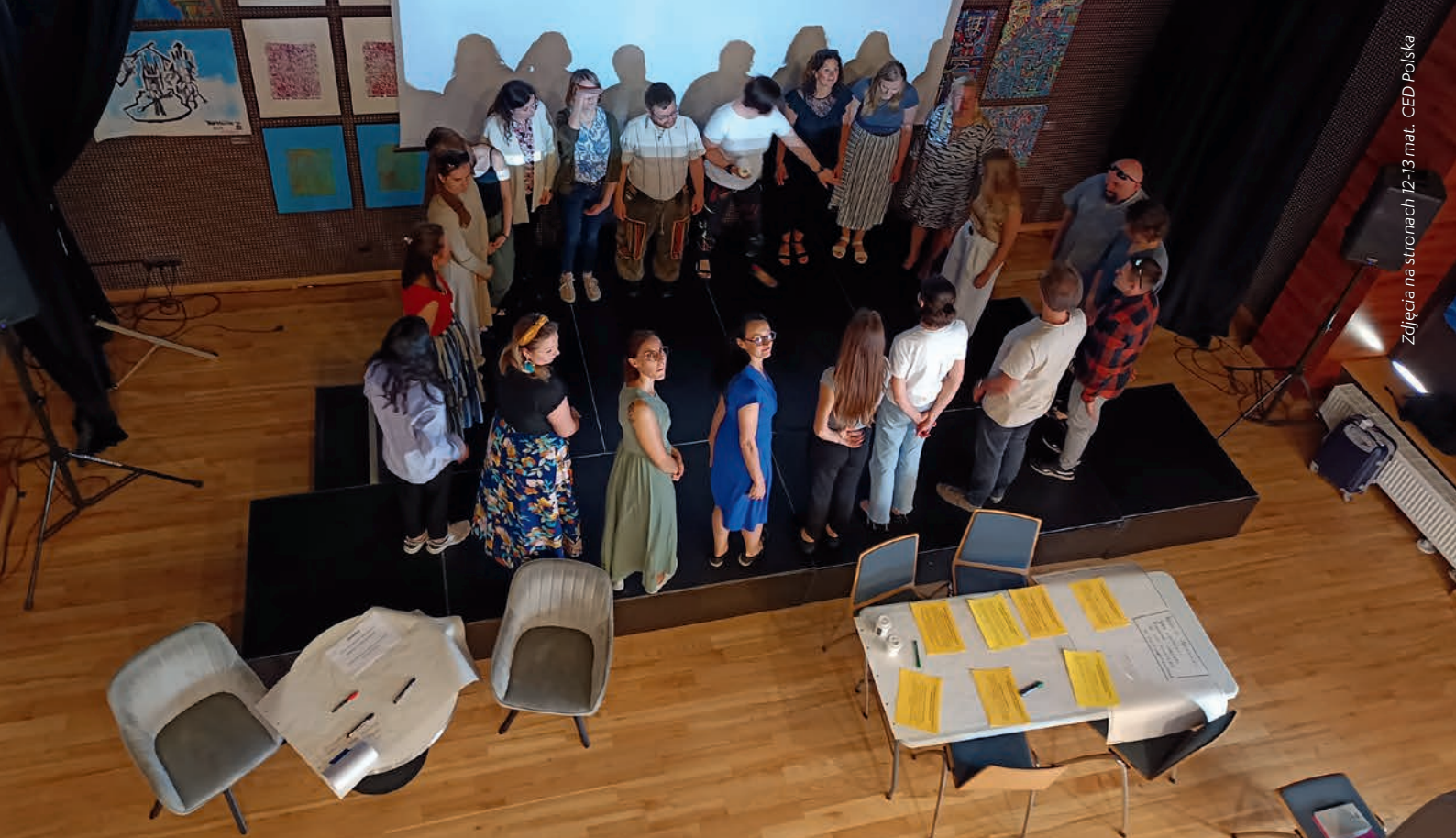
Ponadto cztery nagrody Europa Nostra trafiły do laureatów z Wielkiej Brytanii, niebiorącej udziału w programie Kreatywna Europa:

- Gobeliny w Hardwick Hall (kategoria „Konserwacja i adaptacja”)
- Słodownie w Shrewsbury (kategoria „Konserwacja i adaptacja”)
- Westminster Hall, Londyn (kategoria „Konserwacja i adaptacja”)
- Marcus Binney CBE, OBE Hon FRIBA FSA (kategoria „Mistrzowie dziedzictwa”)

Źródło: materiały prasowe Europa Nostra
Więcej informacji: europeanheritageawards.eu

Europejskie Nagrody Dziedzictwa / Nagrody Europa Nostra zostały ustanowione przez Komisję Europejską w 2002 roku i od tego czasu są koordynowane przez Europa Nostra. Od ponad dwudziestu lat stanowią kluczowe narzędzie rozpoznawania i promowania wielorakich wartości dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla europejskiego społeczeństwa, gospodarki i środowiska.

Nagrody akcentują i promują doskonałość dziedzictwa i najlepsze praktyki w Europie, zachęcając do transgranicznej wymiany wiedzy i łącząc interesariuszy dziedzictwa. Nagrody przyniosły zwycięzcom znaczne korzyści, takie jak większa rozpoznawalność, dodatkowe fundusze i wzrost liczby odwiedzających. Ponadto sprzyjają zwiększeniu troski o wspólne dziedzictwo wśród obywateli Europy.

Zdjęcia na stronach 12-13 mat. CED Polska

Podsumowanie spotkań informacyjnych programu Kreatywna Europa

Okres wakacyjny był dla zespołu Creative Europe Desk Polska czasem podróży po Polsce. W minionych tygodniach odwiedziliśmy Lublin, Bydgoszcz i Wrocław, a w ostatnich dniach wakacji zawitaliśmy jeszcze do Gdańska. Wszystkie te wyjazdy i spotkania stanowiły okazję do przybliżenia przedstawicielom lokalnych instytucji możliwości uzyskania dofinansowania z programu Kreatywna Europa. Jesienią zostanie ogłoszony plan pracy na kolejny rok, zostaną także otwarte pierwsze nabory w ramach komponentów Kultura, MEDIA i międzysektorowego, tak więc letnie miesiące były idealnym czasem na poznanie założeń poszczególnych obszarów grantowych i planowanie projektów międzynarodowych.

Innowacyjne inicjatywy kulturalne

Pierwsze spotkanie informacyjne na temat programu Kreatywna Europa zorganizowaliśmy wraz z Warsztatami Kultury w Lublinie. W trakcie wydarzenia przedstawiono główne założenia programu, cele i priorytety komponentów Kultura, MEDIA i międzysektorowego, wytyczne dla poszczególnych obszarów grantowych oraz warunki składania wniosków. Jednym z punktów programu było także zaprezentowanie projektu „Literary Eastern Express”, realizowanego przez Warsztaty Kultury w ramach komponentu Kultura, obszaru *Wsparcie obiegu literatury europejskiej*. Projekt ten ma na celu promowanie literatury, kultury i sztuki Europy Wschodniej poprzez publikację wysokiej jakości dzieł literackich współczesnych autorów

i autorek z Ukrainy. W ramach projektu zostały już wydane pierwsze książki, wśród nich znajdują się między innymi *Czapeczka i wieloryb*, poruszająca historia chorego na białaczkę ośmioletniego chłopca autorstwa Kateryny Babkiny w tłumaczeniu Bohdana Zadury, i powieść *Charków 1938* Oleksandra Irwanca w przekładzie Andrija Saweńca – historia alternatywna Ukrainy w XX wieku. Przedstawiciele Warsztatów Kultury omówili założenia projektu, jego cele oraz dotychczasowe osiągnięcia. Prezentacja spotkała się z dużym zainteresowaniem uczestników, którzy mieli okazję dowiedzieć się więcej o możliwościach wspierania i promowania literatury wschodnioeuropejskiej. Projekt „Literary Eastern Express” jest przykładem, jak program Kreatywna Europa może wspierać innowacyjne inicjatywy kulturalne, które promują różnorodność kulturową i artystyczną. Uczestnicy spotkania dowiedzieli się, jak takie projekty mogą być realizowane i jak mogą przyczynić się do wzbogacenia europejskiego dziedzictwa kulturowego.

O partnerstwie międzynarodowym

Kolejne spotkanie informacyjne odbyło się w Bydgoszczy, we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury w Bydgoszczy. Podobnie jak w Lublinie, w trakcie wydarzenia omówiono główne założenia programu Kreatywna Europa, a uczestnicy dowiedzieli się, jakie projekty mogą liczyć na wsparcie i jakie kroki należy podjąć, aby skutecznie aplikować o dofinansowanie.

Drugą część spotkania – warsztatową – poprowadziła Anna Krzeszowska-Hovanecz, doświadczona trenerka specjalizująca się w projektach międzynarodowych, w szczególności z zakresu międzynarodowych wymian młodzieży. Jej warsztaty koncentrowały się na budowaniu i utrzymywaniu partnerstwa międzynarodowego, kluczowego elementu projektów realizowanych w ramach programu Kreatywna Europa. W trakcie spotkania zostało podkreślone znaczenie zrównoważonego i realnego partnerstwa, które stanowi fundament skutecznej współpracy międzynarodowej. Podczas warsztatów uczestnicy mogli podzielić się swoimi doświadczeniami i wiedzą w kontekście realizacji i budowy partnerstwa w projektach międzynarodowych – w tym na temat założeń umów współpracy, napotykanymi trudnościami wynikającymi między innymi z różnic kulturowych oraz wagi wspólnego działania w ramach przygotowywania wniosku o wsparcie. Warsztaty miały na celu podniesienie kompetencji i poszerzenie wiedzy potencjalnych wnioskodawców w obszarze planowania współpracy międzynarodowej. Uczestnicy poznali techniki i strategie budowania trwałych relacji partnerskich, które są kluczowe dla sukcesu projektów realizowanych przy wsparciu środków z Kreatywnej Europy.

Jak generować pomysły?

W lipcu wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego zorganizowaliśmy spotkanie we Wrocławiu. W ramach tego wydarzenia również staraliśmy się zaznajomić uczestników z wymogami i możliwościami, jakie daje program w obszarze wsparcia sektorów kultury i audiowizualnego. Spotkanie informacyjne zostało połączone z częścią praktyczną – Magdalena Kreis, kuratorka, edukatorka i animatorka, poprowadziła warsztaty poświęcone generowaniu pomysłów do projektów międzynarodowych. Warsztaty stanowiły przestrzeń do twórczego rozwijania projektów oraz szukania inspiracji z różnych perspektyw. Uczestnicy mieli możliwość omówienia swoich pomysłów w większej grupie, co pozwoliło na wymianę doświadczeń oraz opracowanie nowych koncepcji i rozwiązań dla projektów, które mogą być realizowane przy wsparciu programu.

Realizacja projektu międzynarodowego w praktyce

Ostatnie z serii spotkań informacyjnych odbyło się w Gdańsku, w spichlerzu „Błękitny Baranek” – oddziale

Muzeum Archeologicznego. Zostało ono zorganizowane we współpracy z Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich i tradycyjnie rozpoczęło się od wprowadzenia do programu Kreatywna Europa. Uczestnicy mogli również dowiedzieć się więcej o wsparciu, jakie oferuje Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich. Następnie przedstawiono główne założenia, cele i priorytety komponentów Kultura, MEDIA oraz międzysektorowego wraz z kryteriami poszczególnych obszarów grantowych. Kolejnym punktem programu była prezentacja projektu „Butterfly – Boosting environmental awareness in opera creation”, realizowanego w ramach obszaru *Projekty współpracy europejskiej* komponentu Kultura przez trzy teatry operowe, w tym Operę Bałtycką w Gdańsku. Projekt ten ma na celu popularyzację zrównoważonego rozwoju oraz wypracowanie ekologicznych rozwiązań możliwych do wdrożenia w procesie produkcji spektakli operowych. Równie ważnym elementem realizacji projektu jest współpraca z młodymi odbiorcami działań kulturalnych – uczniami lokalnych szkół średnich z Włoch, Finlandii oraz Polski. Tworzą oni wspólnie opowieść związaną z ekologią, która stanie się podstawą libretta trzyaktowego dzieła operowego. Uczestnicy spotkania mieli okazję poznać genezę projektu, jego cele, historię pozyskania partnerów oraz proces przygotowywania wniosku, jak również przebieg i planowane działania, a także zakładane efekty i plany na przyszłość. Spotkanie zakończyło się sesją pytań i odpowiedzi, podczas której uczestnicy mieli możliwość uzyskania dodatkowych informacji i wyjaśnień dotyczących programu Kreatywna Europa oraz omawianych projektów.

Punkt startu do realizacji nowych inicjatyw

Wierzymy, że wszystkie spotkania stanowiły dla uczestników doskonałą okazję do zapoznania się z możliwościami oferowanymi przez program Kreatywna Europa i że mieli oni okazję nie tylko dowiedzieć się, jak skutecznie aplikować o dofinansowanie, ale także poszerzyć swoje kompetencje w zakresie budowania międzynarodowych partnerstw i realizacji projektów kulturalnych oraz innych umiejętności niezbędnych do skutecznego aplikowania o granty. Oprócz części informacyjnej i warsztatowej, każde ze spotkań dawało również szansę na zawarcie nowych znajomości i poznanie partnerów do realizacji przyszłych inicjatyw – a te już jesienią będzie można przekuć w kolejne znakomite projekty.

**Kreatywne
debaty**

Porozmawiajmy o...

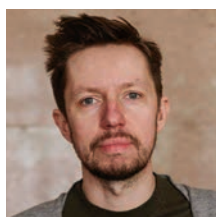
Budowaniu publiczności w projektach międzynarodowych

20 czerwca 2024, online

Porozmawiajmy o... budowaniu publiczności w projektach międzynarodowych – podsumowanie panelu dyskusyjnego

20 czerwca 2024 roku Creative Europe Desk Polska zorganizował debatę online poświęconą budowaniu publiczności w projektach międzynarodowych, do której zostali zaproszeni animatorzy i menadżerowie kultury.

BARTEK LIS – moderator spotkania, socjolog praktykujący. Realizuje badania w działaniu, łącząc refleksję na temat publiczności (odbiorców, uczestników wydarzeń kulturalnych) z aktywnością jako animator kultury i edukator. Od 2012 roku współpracuje z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę” jako badacz, ewaluator i szkoleniowiec. W latach 2012–2017 był kuratorem projektów społecznych w Muzeum Współczesnym Wrocław. W Centrum Kultury Zamek zainicjował projekty/cykle edukacyjne włączające zróżnicowanych odbiorców: „Zamek Otwarty. Kultura dla i z seniorami zależnymi”, „Sztuka w ciemno”, „Nie widać” oraz „(nie)nowe publiczności”.

SULISŁAWA BOROWSKA – animatorka społeczna, moderatorka, trenerka rozwoju osobistego i doradczyni zawodowa (od dwudziestu lat związana z Kaszubskim Uniwersytem Ludowym, a od ośmiu ze Stowarzyszeniem „Kaszubianki”). Od wielu lat przygotowuje i realizuje różne zadania z obszaru kultury, aktywizacji społecznej i zawodowej. Ma doświadczenie w organizacji: plenerów dla artystów, warsztatów rękodzieła ludowego i artystycznego, działań animacyjnych dla seniorów oraz projektów aktywizujących lokalne społeczności.

ZUZANNA GŁOWACKA – animatorka i menedżerka kultury, tworzy projekty społeczno-artystyczne. Na co dzień zajmuje się między innymi animacją lokalnego partnerstwa, organizacją wydarzeń i ogrodem społecznym, a także budowaniem relacji i sieciowaniem. Współtworzy wiele projektów edukacyjnych i kulturalnych — jednym z nich jest poznański festiwal sztuk społecznych OFF Opera.

JOANNA STANKIEWICZ – absolwentka kulturoznawstwa i podyplomowych gender studies na Uniwersytecie Adama Mickiewicza oraz Polskiej Szkoły Reportażu. Właścicielka Babilądu. Pomysłodawczyni Babiego Targu. Wieloletnia dyrektorka Międzynarodowego Festiwalu Twórczości Kobiet No Women No Art oraz Międzynarodowego Festiwalu Filmów Animowanych Animator. Obecnie współpracuje z Międzynarodowym Festiwalem Filmów Młodego Widza Ale Kino! i Centrum Kultury Zamek, gdzie współprowadzi projekt „Kino OTWARTE. Dostępna kultura filmowa”.

Termin „publiczność” w kontekście instytucji kultury jest pojęciem szerokim i złożonym. Coraz częściej refleksja odnosząca się do zagadnienia budowania publiczności jest częścią polityki kulturalnej, praktyk instytucjonalnych, już dawno stała się także oczekiwaniem ujętym w zapisach konkursów grantowych. Spotkanie porządkowało najważniejsze zagadnienia i koncepcje wypracowane w ramach studiów na temat tak zwanego rozwoju publiczności (audience development). Poniżej skrótowo prezentujemy najistotniejsze wątki, jakie pojawiły się w rozmowie.

Pojęcie publiczności może obejmować różne grupy osób, które wchodzi w interakcję z instytucjami kultury na rozmaite sposoby. Warto wyróżnić ich cztery najważniejsze typy: odbiorcy, uczestnicy, klienci i użytkownicy.

Odbiorca to osoba, która konsumuje treści oferowane przez instytucję kultury, takie jak spektakle, wystawy czy filmy. Odbiorca jest zazwyczaj pasywny, skupiony na odbiorze przygotowanej oferty.

Uczestnik to osoba bardziej zaangażowana w aktywności kulturalne. Jest obecny nie tylko jako widz, ale także jako aktywny uczestnik warsztatów, spotkań czy dyskusji. Uczestnik współtworzy doświadczenie kulturalne.

Klient to osoba, która korzysta z oferty instytucji kultury w sposób bardziej transakcyjny. Może to obejmować zakup biletów, produktów czy usług oferowanych przez instytucję. Część z nas może się zżymać na użycie tego terminu w dyskusji

o kulturze, jednak warto pamiętać, że klient kieruje się konkretnymi oczekiwaniami dotyczącymi jakości i wartości oferowanych usług.

Użytkownik to osoba, która regularnie korzysta z zasobów instytucji kultury, takich jak biblioteki, centra kultury czy platformy cyfrowe. Użytkownik ma stały dostęp do oferty i często jest bardziej związany z instytucją na dłuższy czas. Może ją również współtworzyć – proponując własne działania i projekty. Współautorstwo jest ważnym aspektem tego modelu.

Rozwój publiczności

Rozwój publiczności to bardzo ważna strategia mająca na celu zwiększenie zaangażowania i liczebności osób korzystających z oferty kulturalnej. Hasło to często wyraża pragnienie wielu osób, podmiotów i organizatorów, by w przygotowywanych przez nich wydarzeniach brały udział tłumy. Warto jednak pamiętać, że rozwój może być rozumiany nie tylko ilościowo, lecz także jakościowo.

Podejście ilościowe koncentruje się na zwiększeniu liczby osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych. Frekwencja stanowi tutaj kluczowy wyznacznik sukcesu. Działania w tym zakresie mogą obejmować kampanie marketingowe, promocje czy specjalne wydarzenia mające na celu przyciągnięcie większej liczby odbiorców.

Podejście jakościowe skupia się na budowaniu trwałych relacji z publicznością. Chodzi o to, by nie tylko przyciągnąć ludzi na jedno wydarzenie, ale także zaangażować ich

w długofalowy proces współtworzenia i uczestnictwa. Włączanie publiczności do współtworzenia oferty instytucji, zbieranie opinii i sugestii, a także tworzenie programów dopasowanych do potrzeb różnych grup społecznych to kluczowe elementy tego podejścia.

Krytyczne spojrzenie na rozwój publiczności

Warto zwrócić uwagę na kilka potencjalnych pułapek, jakie kryją się w działaniach na rzecz rozwoju publiczności. Po pierwsze, nadmierne skupienie się na ilości może prowadzić do zaniedbania jakości. Zwiększanie frekwencji za wszelką cenę może skutkować powierzchownymi działaniami marketingowymi, które nie przynoszą długoterminowych korzyści.

Po drugie, rozwój publiczności nie zawsze jest równomierny. Niektóre grupy społeczne mogą być marginalizowane, jeśli strategię rozwoju publiczności nie uwzględniają ich specyficznych potrzeb i barier w dostępie do kultury. Tak może być na przykład w przypadku osób z niepełnosprawnościami lub będących członkami grup mniejszościowych.

Kluczowe aspekty budowania publiczności

W trakcie rozmowy uczestniczki starały się dzielić swoimi przemyśleniami i doświadczeniami, tak by możliwe było wypunktowanie najważniejszych rad dla osób i instytucji, które dopiero rozpoczynają swoją przygodę z tematem budowania grupy potencjalnych odbiorców. Wszyscy uczestnicy debaty zgodzili się, że najważniejsze jest zrozumienie potrzeb i oczekiwań publiczności. Instytucje kultury powinny skupić się na:

- **Budowaniu relacji:** długoterminowe zaangażowanie wymaga budowania trwałych relacji z publicznością. To oznacza otwartość na dialog, zbieranie opinii i reagowanie na potrzeby odbiorców.
- **Włączaniu do współtworzenia:** zaangażowanie publiczności w procesy twórcze i organizacyjne instytucji kultury sprawia, że czuje się ona bardziej związana z miejscem i jego ofertą.
- **Dostosowywaniu oferty:** zrozumienie różnorodności publiczności i tworzenie programów dostosowanych do różnych grup społecznych.

Dobre rady związane z budowaniem publiczności

W toku rozmowy sformułowano kilka rad dla słuchających, które można podsumować w następujący sposób:

- **Znajdź i zrozum swoją publiczność:** dokładne badanie demograficzne i socjologiczne pomaga zrozumieć, kim są twoi odbiorcy, co ich interesuje i jakie mają potrzeby.
- **Komunikuj się efektywnie:** jasna i spójna komunikacja, dostosowana do różnych kanałów i odbiorców, jest kluczowa dla budowania relacji.
- **Bądź dostępny:** upewnij się, że twoje wydarzenia i programy są dostępne dla jak najszerszej grupy osób, w tym osób z niepełnosprawnościami.
- **Angażuj się w działania:** organizuj warsztaty, spotkania i inne wydarzenia, które zachęcają publiczność do aktywnego uczestnictwa.
- **Monitoruj i oceniaj:** regularnie zbieraj opinie i oceniaj swoje działania, aby na bieżąco wprowadzać potrzebne zmiany i ulepszenia.

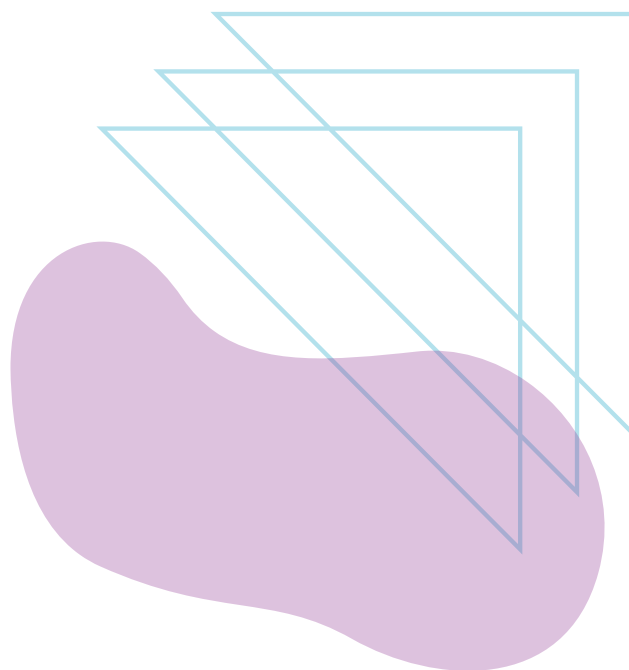
W dyskusji przewijał się także temat badań. Wspólnie potwierdzono, dzieląc się również przykładami z realizacji własnych projektów, że badanie publiczności jest kluczowe w procesie jej kompleksowego budowania. Odpowiednio przygotowana diagnoza pozwala zrozumieć potrzeby i oczekiwania odbiorców, a także zidentyfikować bariery w dostępie do kultury. Regularne rozmowy z otoczeniem społecznym oraz gruntowne analizy pomagają w lepszym dopasowaniu oferty kulturalnej do zmieniających się potrzeb (nie tylko lokalnych) społeczności.

Podsumowanie

Oczekiwanie, by w projektach kulturalnych brać pod uwagę aspekt rozwoju publiczności, jest istotne, ponieważ kultura powinna być dostępna i inkluzywna. W Polsce, podobnie jak w innych krajach europejskich, coraz większy nacisk kładzie się na angażowanie publiczności w procesy twórcze i organizacyjne. Duże instytucje kultury mogą nauczyć się od małych społeczności, jak budować silne, osobiste relacje z otoczeniem społecznym. Lokalnie działające organizacje często lepiej rozumieją specyficzne potrzeby i potrafią bardziej elastycznie reagować na zmieniające się warunki, co dobrze pokazały przykłady podane przez Sulisławę Borowską – animatorkę społeczności Kaszub.

Budowanie publiczności w instytucjach kultury to złożony proces wymagający zrozumienia, czynnego udziału i elastyczności. Kluczowe jest tworzenie relacji, angażowanie społeczności i dostosowywanie oferty do potrzeb odbiorców. Praktyki gościń: Sulisławy Borowskiej, Zuzanny Głowackiej i Joanny Stankiewicz pokazują, że skuteczne budowanie publiczności opiera się na inkluzywności i dialogu z odbiorcami.

Tekst został przygotowany przez Bartka Lisa.

ZOOM IN

Branża filmowa na rzecz
zielonej transformacji.
Fakty i mity

18 czerwca 2024

Monika Głowacka

Creative
Europe
Desk Polska

Współfinansowane przez
Unię Europejską

Przybliżamy zieloną produkcję filmową w ramach *Zoom in*

Cykl *Zoom in* skupia się na różnorodnych zagadnieniach związanych z branżą filmową, a jego celem jest podniesienie kompetencji i poszerzenie wiedzy osób aktywnie działających w sektorze audiowizualnym, by dzięki temu mogły lepiej realizować swoje projekty w programie Kreatywna Europa. Pierwsze tegoroczne spotkanie w ramach *Zoom in* odbyło się 18 czerwca online i było poświęcone zielonej transformacji i działaniom, jakie podejmuje branża filmowa, aby wpływać pozytywnie na środowisko.

Warsztat poprowadziła Monika Głowacka, kierowniczka Łódź Film Commission w ECI Łódź – Miasto Kultury. Reprezentuje ona Łódzką Komisję Filmową w lokalnych i międzynarodowych organizacjach branżowych: AFCL (Międzynarodowe Stowarzyszenie Komisarzy Filmowych), Krajowej Izbie Producentów Audiowizualnych, w której przewodniczy sekcji Regionalnych Funduszy Filmowych, oraz CineRegio, organizacji zrzeszającej europejskie fundusze filmowe. W tej ostatniej uczestniczy szczególnie w pracach sekcji Green Regio. Powołała do życia i koordynuje prace nieformalnej grupy „Porozumienie na rzecz zielonej produkcji audiowizualnej – Film dla klimatu”, tworzonej przez przedstawicieli rynku audiowizualnego.

Podczas warsztatów ekspertka przybliżyła, jak produkcja filmowa wpływa na środowisko i jak można temu przeciwdziałać. Branża audiowizualna generuje dość duży ślad węglowy – szczególnie poprzez transport, zużycie energii, powszechne używanie agregatów prądotwórczych oraz niepotrzebne marnotrawstwo materiałów – dlatego istotne jest, aby zaciągać możliwie najmniejszy dług wobec planety dzięki spójnym, przemyślanym działaniom ekologicznym. Uczestnicy spotkania mogli dowiedzieć się, czym jest zrówno-

ważona produkcja, jak z perspektywy producenta zapewnić, by każdy jej etap przebiegał w sposób racjonalny i efektywny w kontekście zapewnienia neutralności klimatycznej, między innymi poprzez zdefiniowanie celów w formie planu zrównoważonej produkcji, zatrudnienie ekokoordynatora, wybranie odpowiedniego kalkulatora śladu węglowego oraz monitorowanie i ocenę przebiegu procesów. Ekspertka podkreślała również, jak ważną rolę odgrywa właściwa komunikacja przyjętych założeń środowiskowych przez współpracowników i członków ekipy filmowej. Wśród tematów pojawił się również planet placement i green washing.

Skąd czerpać wiedzę? Dobre praktyki z obszaru green filmingu są publikowane przez sieć regionalnych funduszy filmowych, skupiającą organizacje z czternastu krajów Europy – Cine Regio – w formie raportów. Informacji oraz praktycznych narzędzi można szukać również na stronie organizacji BAFTA albert (wearealbert.org). Dostępny jest także *Zielony przewodnik dla branży audiowizualnej*, który powstał w wyniku współpracy między Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. a Krajową Izbą Producentów Audiowizualnych i Regionalnymi Funduszami Filmowymi. Partnerem merytorycznym projektu była grupa „Film dla klimatu”.

Priorytetem horyzontalnym Komisji Europejskiej jest między innymi zachęcanie sektorów kultury, audiowizualnego i kreatywnego do współtworzenia i rozpowszechniania praktyk przyjaznych dla środowiska, które przyczynią się do Europejskiego Zielonego Ładu, w tym Nowego Europejskiego Bauhausu. Aplikując w programie, wnioskodawcy powinni myśleć o projektach tak, aby podejmowane w ich ramach działania sprzyjały również środowisku.

fot. Michał Mroczkowski, mat. Stowarzyszenie Nowe Horyzonty

Piętnasta edycja Studia Nowe Horyzonty+

Za nami piętnasta edycja Studia Nowe Horyzonty+, programu szkoleniowego dla reżyserek i reżyserów oraz producentek i producentów pracujących wspólnie nad pierwszym lub drugim pełnometrażowym filmem fabularnym, planujących rozwój kariery na rynku międzynarodowym. Od piętnastu lat, wspólnie ze Stowarzyszeniem Nowe Horyzonty, wspieramy młodych twórców w budowaniu kompetencji oraz zwiększaniu umiejętności prezentacji i promocji własnych projektów. Tegoroczna edycja warsztatów odbyła się we Wrocławiu w dniach 18–21 lipca. Wydarzenie było częścią 24. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego mBank Nowe Horyzonty.

W tym roku do udziału w programie wybrano osiem duetów reżysersko-producentkich, w tym cztery projekty z Polski i po jednym z Holandii, Rumunii, Hiszpanii i Ukrainy:

- **Almost Happy** (Polska), reż. Ewa Podgórska, prod. Daria Maślona,
- **Lacrimosa** (Polska), reż. Maks Michorczyk, prod. Konstancja Sawicka,
- **Two Mothers** (Polska), reż. Karol Starnawski, prod. Agnieszka Skalska,
- **In Good Faith** (Polska/Czechy), reż. Anna Wowra, prod. Tomáš Pertold,
- **The Earth is Flat – I Flew Around and Saw It** (Ukraina), reż. Maksym Nakonechnyi, prod. Daria Zakharova,
- **March 14th** (Hiszpania), reż. Alberto Gross Molo, prod. Laura Egidos Plaja,
- **Elvira and the Censorship** (Rumunia), reż. Matei Lucaci-Grunberg, prod. Andreea Dutu,
- **Mandai River** (Holandia), reż. Michaël Iskander Sewandono, prod. Arben Zharku.

Warsztaty prowadzone były przez znakomitych ekspertów, wśród których znaleźli się: Alvaro Vega (EAVE) reprezentujący firmę DobleSentido, Gabriele Brunnenmeyer (MIDPOINT Institute), Joanna Solecka z Alphapanda Polska oraz Anna E. Dziedzic z Crew United. Program skupiał się na zagadnieniach dotyczących promocji i rozwoju projektu, począwszy od odpowiedniego przygotowania pitchingu, przez wykorzystywanie mediów społecznościowych do promocji projektów filmowych na różnych etapach, po promocję swojej osoby i budowania kontaktów na branżowych wydarzeniach. Uczestnicy wzięli udział w wykładach oraz indywidualnych

konsultacjach z ekspertami. Uczestniczyli także w konkursie na najlepszy projekt i najlepszą prezentację ocenianą przez jury w składzie: Álvaro Vega, Gabriele Brunnenmeyer oraz przedstawiciele Creative Europe Desk Polska i Stowarzyszenia Nowe Horyzonty.

Nagroda główna Studia Nowe Horyzonty+ i London Film Academy - konsultacje scenariuszowe projektu - trafiła do filmu *Almost Happy* w reżyserii Ewy Podgórskiej, produkowanego przez firmę Silver Frame. Nagrodę w postaci listu intencyjnego telewizji Canal+ online dotyczącego emisji gotowego filmu otrzymał projekt *In Good Faith* w reżyserii Anny Wowry, produkowany przez Tomáša Pertolda. Drugi rok z rzędu przyznane zostało wyróżnienie specjalne oraz nagroda Connecting Cottbus, w postaci akredytacji uprawniającej do udziału w CocoLab. Otrzymała je Agnieszka Skalska – producentka filmu *Two Mothers* w reżyserii Karola Starnawskiego. Po raz pierwszy została przyznana nagroda Polskiej Gildii Producentów, w postaci mentoringu od doświadczonego producenta Gildii – otrzymała ją Laura Egidos Plaja, producentka hiszpańskiego debiutu fabularnego Alberta Gross Molo *March 14th*. W ramach tej edycji warsztatów przyznane zostało także specjalne wyróżnienie Studia Nowe Horyzonty+, które otrzymał ukraiński projekt *The Earth is Flat – I Flew Around and Saw It* w reżyserii Maksyma Nakonechnyiego i w produkcji Darii Zakharovej.

W ramach Studia Nowe Horyzonty+ odbył się także masterclass *From the corridors of the Film School to the Red Carpet in Cannes...* z udziałem Mariusza Włodarskiego, producenta, oraz Magnusa von Horna, reżysera szeroko docenianego filmu *Dziewczyna z igłą*. Twórcy rozmawiali między innymi o długoletniej współpracy i przyjaźni, która rozpoczęła się jeszcze na korytarzach Szkoły Filmowej w Łodzi, o przecieraniu międzynarodowych szlaków filmowych i wytyczaniu swojej twórczej ścieżki, która ostatecznie doprowadziła ich na czerwony dywan Festiwalu Filmowego w Cannes. Rozmowę prowadziła Marta Bałaga.

Partnerami tegorocznego Studia Nowe Horyzonty+ byli: EAVE, MIDPOINT Institute, London Film Academy, CANAL+ online, Polska Gildia Producentów, Rumuński Instytut Kultury, Instytut Cervantesa, Ambasada Królestwa Niderlandów oraz Crew United.

MEDIA na gamescom 2024

W dniach 20–25 sierpnia 2024 roku Kolonia po raz kolejny stała się światową stolicą gier komputerowych, dzięki odbywającym się tam targom gamescom. To coroczne wydarzenie, organizowane od 2009 roku w centrum wystawienniczym Koelnmesse, przyciąga setki tysięcy uczestników i jest uznawane za największe na świecie targi gier komputerowych oraz największą w Europie platformę biznesową dla branży gier.

Gamescom w ramach swojej strefy wystawienniczej oferuje uczestnikom targów możliwość przetestowania najnowszych gier, poznanie nowinek za świata gamingowego, spotkanie twórców uznanych tytułów. Strefa biznesowa umożliwia developerom i wydawcom z całego świata nawiązywanie kontaktów i zawiązywanie współprac. A obok tego wszystkiego wydarzenie oferuje szereg dodatkowych inicjatyw, takich jak koncerty, konkursy cosplaya czy rozdanie nagród.

Program Kreatywna Europa jest od lat związany z tym wydarzeniem, a podczas tegorocznej edycji po raz drugi z rządu zostało zorganizowane stoisko komponentu MEDIA. Ponownie cieszyło się ono ogromnym zainteresowaniem europejskich twórców gier wideo. Spotykali się tam niezależni developerzy i wydawcy z całej Europy, którzy mogli skorzystać z konsultacji oraz uzyskać informacje na temat możliwości dofinansowania projektów w ramach między innymi schematu *Video Games and Immersive Content Development* komponentu MEDIA, do którego nabór rusza już na jesieni. Stoisko oferowało również miejsce spotkań i networkingu.

Networking i współpraca: spotkanie „Poznaj wydawców”

Jednym z kluczowych wydarzeń, w ramach stoiska MEDIA, było spotkanie networkingowe „Poznaj wydawców”, zorganizowane 22 sierpnia przez Creative Europe Desk NRW we współpracy z Deskami z Belgii, Danii, Malty, Litwy, Hiszpanii, Polski oraz Holandii. Spotkanie, które odbyło się na stoisku MEDIA, zgromadziło developerów i wydawców z całej Europy i umożliwiło im nawiązanie transgranicznych kontaktów biznesowych.

Innowacyjne projekty wspierane przez MEDIA

Targi gamescom były również okazją do zaprezentowania

projektów wspieranych przez MEDIA w ramach schematu *Innovative Tools and Business Models*, który promuje nowe technologie i modele biznesowe w sektorze audiowizualnym. Wśród nich znalazły się między innymi Indie Plaza – wszechstronna platforma wspierająca niezależne studia w zakresie finansowania i strategii sprzedaży – oraz Contacts – narzędzie do influencer marketingu, które pomaga w optymalizacji kampanii marketingowych dla gier wideo na platformach takich jak YouTube czy Twitch.

Różnorodność i kobiety w branży gier

Podczas gamescom 2024 poruszono również ważne kwestie związane z różnorodnością oraz równością płci w branży gier. Wydarzenie „Beyond Stereotypes: Dlaczego różnorodność jest przełomem” skupiło się na tym, jak różnorodność może stymulować innowacje i kreatywność. W panelu wzięli udział Yvonne Lukanowski z Astragon Entertainment, Leonie Wolf z Maschinen-Mensch oraz Valerie Kenntemich z Gentle Troll Entertainment. Natomiast w trakcie panelu „Kobiety w grach: warunki pracy i równość” eksperci dyskutowali o wyzwaniach, przed jakimi stoją kobiety w branży gier. Po panelu odbyło się nieformalne spotkanie, podczas którego uczestnicy mogli wymienić się doświadczeniami i nawiązać nowe kontakty.

Indie Arena Booth: Przyszłość niezależnych gier

Nie zabrakło również miejsca dla gier niezależnych. Indie Arena Booth, wsparte przez MEDIA, przyciągnęło uwagę ponad dwustu developerów z całego świata. To największa platforma niezależnych gier wideo w Europie, która od lat stanowi trampolinę dla wschodzących talentów. Oprócz możliwości zaprezentowania swoich gier, twórcy mogli uczestniczyć w licznych panelach i warsztatach, co stanowiło cenną okazję do zdobycia wiedzy oraz nawiązania współpracy.

Gamescom po raz kolejny udowodnił, że jest nie tylko świętem graczy, ale i kluczową platformą biznesową dla branży gier. Dzięki obecności na targach developerzy z całej Europy mieli możliwość zarówno zaprezentowania swoich projektów, jak i nawiązania cennych kontaktów oraz poznania możliwości wsparcia, jakie oferuje program Kreatywna Europa.

Rozmowa z Karoliną Jaworską o bezpiecznych przestrzeniach kultury i projekcie „What’s next?”

Czym jest projekt „What’s next? Bezpieczne przestrzenie kultury dla multidyscyplinarnej refleksji nad (post)wojenną i (post)kryzysową tożsamością europejską” i jaki jest jego cel?

To jeden z naszych międzynarodowych projektów, który ma na celu wspieranie kreatywności i odwagi w sektorze kultury przede wszystkim poprzez stworzenie bezpiecznej przestrzeni do refleksji nad nowymi formatami rezydencji i współpracy transgranicznej. Wspólnie z partnerami z Rumunii, Niemiec, Austrii i Ukrainy kreujemy i testujemy różne formy bezpieczniejszej przestrzeni do pracy i spotkań dla artystów, menedżerów kultury czy aktywistów.

Projekt trwa już od jakiegoś czasu. Czy udało się Wam wypracować schemat takiej bezpiecznej przestrzeni?

Ważne było dla nas wszystkich, aby zdefiniować, czym właściwie jest bezpieczna przestrzeń. Warto zwrócić uwagę, że w projekcie mamy partnera z Ukrainy, który pomimo starań cały czas napotykał rozmaite problemy związane z aktualną sytuacją w swoim kraju. Z jednej strony mamy artystów z pozostałych państw naszego projektu, którzy obawiali się przekroczyć granicę i rezygnowali z rezydencji, z drugiej – ukraińskich artystów, którzy pomimo wręcz absurdalnych przeszkód walczyli, żeby tę granicę przekroczyć i realizować swój proces artystyczny poza Ukrainą. Wracając do kwestii bezpiecznej przestrzeni, po wszystkich doświadczeniach projektowych, możemy stwierdzić, że tę przestrzeń trzeba znaleźć w nas samych. Wychodząc z tego założenia, każdy z partnerów starał się zapewnić jak najlepsze, to jest bezpieczne, dające wytchnienie i po prostu życzliwe, warunki do odbywania rezydencji.

Co z waszej perspektywy jest najważniejszym osiągnięciem procesu?

Wydaje się, że nasz wspólny projekt „Culture Utopias”, którego pierwszy etap właśnie się zakończył. Rezydencja została zaprojektowana przez nas i partnerów z Ukrainy oraz Rumunii, jest adresowana do osób działających artystycznie, twórczo, prowadzących badania czy zaangażowanych w działania aktywistyczne, pochodzących właśnie z tych państw. Motyw przewodni stanowi próba stworzenia bezpiecznego miejsca do podjęcia refleksji na temat (po)wojny w Ukrainie i (po)katastrofy w Europie. Wyłoniliśmy trzy rezydentki: Paulinę Woźniczkę z Polski, Ari David z Rumunii i Marię Bakalo z Ukrainy. Cała trójka zajmuje się tematem ruchu i ciała, co w jakiś sposób pokrywa się z tym, o czym mówiłyśmy wcześniej. W czerwcu artystki rozpoczęły swój proces badawczy w Bukareszcie, w sierpniu będą go kontynuować we Wrocławiu. To bardzo ciekawe doświadczenie, mam na myśli wybór trzech osób różnych narodowości, które spędzają ze sobą dwa miesiące w dwóch różnych częściach Europy.

A jak wyglądała ich współpraca?

To bardzo dobre pytanie. Cała trójka zajmuje się w pewien sposób performatyką ciała: Paulina Woźniczka zaproponowała w swojej aplikacji działania performatywne łączące storytelling, fikcję, magię i choreografię miłości jako alternatywy do obciążającej nas rzeczywistości. Ari David eksploruje alternatywne strategie performatywne odzwierciedlające relację między ciałem a przestrzenią publiczną. Natomiast Mariia Bakalo podjęła się stworzenia na nowo języka (w znaczeniu cielesnym, artystycznym, poetyckim i werbalnym), który miałby zastosowanie w naszej

aktualnej, naznaczonej przez wojnę rzeczywistości. Po pierwszym etapie rezydencji widać, że każda z nich podchodzi do procesu bardzo indywidualnie. Mają świetne relacje, ale ciężko dostrzec możliwość realizacji przez nie wspólnego projektu. Być może to kwestia ograniczonego czasu, być może osobowości. Projektując rezydencję, zakładaliśmy, że osoby biorące udział w projekcie będą tworzyć wspólnie, jednak nie możemy ich do tego zmusić. Nie na tym polega bezpieczna przestrzeń. W każdym razie jesteśmy bardzo ciekawe, co wydarzy się we Wrocławiu.

Wracając do formatu rezydencji, jakimi zasadami się kierujecie?

Każdy z partnerów podchodzi do tego formatu nieco inaczej. Przykładowo zusa z Niemiec nie oczekuje niczego od rezydentów, daje im mieszkanie i możliwość refleksji, protoprodukcii z Ukrainy przyjmuje rezydentów w domu znajdującym się w małej miejscowości, w otoczeniu lasów. Fundacja Gabriela Tudor z Rumunii skupia się przede wszystkim na performatyce ciała i działaniach społecznych. Musiktheatertage Wien z Austrii opiera swoje rezydencje na realizacjach teatralnych. We Wrocławskim Instytucie Kultury staramy się zapewnić dobre warunki do pracy, organizujemy dla rezydentów luźne spacerunki po mieście, siecujemy ich z miejscowym środowiskiem i przede wszystkim słuchamy. Punktem wyjścia jest zawsze pomysł artysty, na jego podstawie staramy się ułatwić działanie z każdej strony. Nie oczekując żadnego materialnego efektu rezydencji, trudno jest zrobić coś jeszcze, a z doświadczenia wiemy, że zbyt duża liczba atrakcji zapewnionych przez organizatora może osobę uczestniczącą w rezydencji nieco przytłaczać.

Jak wygląda współpraca partnerów w projekcie?

Na pewno jest więcej plusów niż minusów. Nasz projekt niedługo się kończy, ale już wszyscy wiemy, że będziemy kontynuować współpracę na innych polach. Dużym wyzwaniem było dla nas przepracowanie tematu rosyjskiej sztuki. Nasi austriaccy partnerzy przyjęli do siebie rezydenta rosyjskiego pochodzenia, który żyje i tworzy we Francji. Niestety spotkało się to z dosadną krytyką ze strony protoprodukcii. Padły pytania, czy sumienie pozwala nam na skreślanie takich osób tylko ze względu na pochodzenie. Nie mamy na to odpowiedzi. Z mojej perspektywy jest za wcześnie, żeby o tym rozmawiać. Trwa wojna. Zważywszy na projekt, powinniśmy się w pełni solidaryzować z naszym ukraińskim partnerem, ale z drugiej strony nie czuję,

abyśmy byli uprawnieni do dyktowania sposobu myślenia innym. W końcu w tym wszystkim chodzi o bezpieczną przestrzeń, która z zasady jest bardzo subiektywną kwestią.

Jakie są najbliższe plany Wrocławskiego Instytutu Kultury w ramach projektu?

Tak jak wspominałam, w sierpniu rozpoczynamy drugi etap rezydencji „CultureUtopias”. Bardziej chcemy zintegrować nasze rezydentki z miejscowym środowiskiem performatywnym. Pod koniec września rozpoczniemy kolejne rezydencje pod nazwą „Out-of-doors”, które skupią się na wrocławskich inicjatywach oddolnych. Zaprosiliśmy Milenę Soporowską, która zajmie się poznawaniem mechanizmów działania różnych inicjatyw lokalnych poprzez wizyty studyjne, wywiady i dokumentacje fotograficzne, czego efektem mógłby być dźwiękowo-wizualny przewodnik po wrocławskich inicjatywach, które działają poza mainstreamem. Drugim rezydentem jest Łukasz Wójcicki, który przebadą wątek czasowej wspólnotowości wśród mikrospołeczności zawiązujących się między innymi na czas interwencji czy akcji artystycznych, a także charakter funkcjonowania subspołeczności, z wykorzystaniem metod warsztatowo-laboratoryjnych. Można powiedzieć, że finałem ich rezydencji będzie zespolenie ze „Sztuką sąsiedztwa”, kolejną edycją naszego forum artystycznych działań lokalnych. Poza tym pod koniec listopada organizujemy tak zwany Final Lab. Będzie to rodzaj podsumowania naszego projektu z udziałem wszystkich partnerów i zaproszonych gości. Planujemy również dzień otwarty dla publiczności, z udziałem między innymi naszego rezydenta Arka Pasożyta, artysty wizualnego, który w kwietniu wraz z Anastasią Zazuliak, ukraińską fotografką, badał temat znikających miejsc we Wrocławiu. W najbliższym czasie zapewne pojawi się więcej informacji, dlatego polecam śledzenie naszej strony internetowej oraz profili w mediach społecznościowych.

KAROLINA JAWORSKA – specjalistka ds. projektów międzynarodowych we Wrocławskim Instytucie Kultury, koordynatorka projektu „What’s next?”

Wrocławski Instytut Kultury to najmłodsza we Wrocławiu instytucja nowego typu: wspierająca niszowe, niekomercyjne inicjatywy; badająca sektor kultury i rozwijająca kompetencje jego twórców i twórczyń; tworząca sieci współpracy; organizująca nieszablone wydarzenia kulturalne, będące rezultatem eksperymentów.

„Ani przez chwilę nie mieliśmy wątpliwości, że to animacja jest naszym językiem komunikacji” – rozmowa z Robertem Jaszczurowskim z GS Animation

W ramach tegorocznego naboru do programu Kreatywna Europa Stowarzyszenie Producentów Polskiej Animacji jest partnerem w dwóch projektach realizowanych we współpracy z CEE Animation – czy możecie przybliżyć, jakie są główne cele i działania tej sieci?

CEE Animation to międzynarodowa organizacja założona przez krajowe stowarzyszenia filmu animowanego ze Słowenii, Słowacji, z Czech i Polski. Głównym celem sieci jest od początku promocja i wspieranie rozwoju animacji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz realizacja wspólnych projektów. Kluczowym wydarzeniem, stanowiącym punkt wyjścia do sformalizowania współpracy, jest organizowane od ponad dziesięciu lat CEE Animation Forum, podczas którego w ramach konkursu pitchingów oraz wydarzeń towarzyszących producenci z regionu CEE mają możliwość zaprezentowania swoich projektów, a także znalezienia źródła finansowania i koproducentów. Współpraca regionalna nastawiona jest również na edukację – zarówno skierowaną do studentów i początkujących twórców, jak i do profesjonalistów z branży. Głównym projektem edukacyjnym jest CEE Animation Workshop, całoroczny program szkoleniowy dla producentów – w jego ramach rozwijają oni swój projekt pod nadzorem ekspertów. SPPA jest aktywnie zaangażowane w organizację warsztatów,

które odbyły się w Łodzi w roku 2022 i zawiatają do nas ponownie w 2025.

Jednym z projektów realizowanych w ramach sieci będzie „Animation Hub”, który otrzymał w tym roku wsparcie w ramach schematu *Innovative Tools and Business Models*. Czy na tak wczesnym etapie możecie opowiedzieć coś więcej o tym, jakie planujecie działania? Jakie są założenia tego projektu?

„Animation Hub” rozwija istniejące narzędzie – portal działający pod adresem www.animationhub.eu, gromadzący filmy animowane wyprodukowane w krajach Europy Środkowo-Wschodniej dostępne do obejrzenia online. Założeniem projektu, który będzie realizowany w latach 2025–2027, jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz rozbudowa portalu w celu stworzenia nowoczesnego narzędzia promującego powstające filmy animowane na różnych etapach rozwoju i produkcji. Nowy dział, skierowany do producentów, nadawców, inwestorów, targów i festiwali, ma stać się kolejnym polem promocji i wspierania filmów animowanych z naszego regionu. Funkcjonowanie portalu wesprą działania promocyjne, a sam portal będzie wykorzystywany w pozostałych aktywnościach zarówno CEE Animation, jak i stowarzyszeń krajowych.

Projekt „Animation Hub” jest realizowany we współpracy podmiotów ze Słowenii, Słowacji, z Węgier, Chorwacji, Czech i Polski. Jak rozkłada się podział działań pomiędzy partnerów?

Głównym realizatorem rozbudowy portalu „Animation Hub” jest CEE Animation, które wraz ze stowarzyszeniem słowackim będzie odpowiedzialne za prace informatyczne. Pozostali partnerzy, w tym Stowarzyszenie Producentów Polskiej Animacji, dostarczą danych na temat projektów z poszczególnych krajów oraz będą koordynować współpracę z krajowymi producentami animacji. Partnerzy krajowi będą także prowadzić lokalne działania promocyjne, mające na celu upowszechnienie dostępu i korzystania z „Animation Hub”. Obecnie w ramach sieci CEE Animation są prowadzone rozmowy między partnerami dotyczące szczegółowego harmonogramu działań zaplanowanych na lata 2025–2027.

Jako GS Animation od wielu lat działacie na polskim i międzynarodowym rynku animacji, w Waszym portfolio jest wiele animacji o przekazie edukacyjnym, skierowanych do młodej widowni. Czym kierujecie się przy wyborze tematyki i zakresu realizowanych projektów?

GS Animation i Grupa Smacznego to firmy, które założyliśmy (Robert Jaszczurowski, Łukasz Kacprowicz i Marcin Wasilewski) dokładnie dwadzieścia lat temu. Jako twórcy, animatorzy i ilustratorzy postanowiliśmy zewrzeć szyki, żeby niejako od nowa zacząć tworzyć polskie animowane produkcje dla dzieci. Wychowaliśmy się na klasycznych seriach, ale kiedy sami chcieliśmy pokazać coś naszym dzieciom, okazało się, że polska animacja dziecięca nie istnieje albo jest tylko cieniem tego, co powstawało kilka dekad wcześniej. Od początku działalności postawiliśmy zatem na własne projekty. Każdy z nich jest wypadkową naszych upodobań, fascynacji, przemyśleń na temat tego, co warto byłoby zaproponować najmłodszym, a czego nie mają już pod dostatkiem. Tak właśnie powstała nasza pierwsza seria *Mami Fatale*. Koncepcja zrodziła się organicznie z potrzeby opowiedzenia czegoś zwariowanego, niewykalkulowanego, autorskiego, ale z sensownym przekazem. Cała seria promowała zdrowe, świadome jedzenie, kulturę kulinarną i to, że kuchnia może być wspaniałym miejscem budowania relacji z dzieckiem, nauki o tym, czym są wspólnota, rodzina, tradycja, ale i zaproszeniem do odkrywania nowych smaków

i światów. Jak się okazało, w tym szaleństwie i rozmachu nieograniczonym konwencjami jest metoda. Dzieci pokochały szaloną Babcią i jej zwierzaki. Na jej przygodach zdążyła się już wychować grupa młodych ludzi. Dziś wracają do tych bajek na fali popularności Roberta Makłowicza, naszego narratora i mentora w całej serii. Każdy nowy projekt jest zawsze oceniany pod kątem naszych przekonań i miłości do pewnych narracji i estetyki. I pewnie dlatego w innej serii pod tytułem *Grand Banda* wracamy do babć i ich specjalnej więzi z dziećmi. Jeśli adaptujemy literaturę, to taką, którą sami czytaliśmy naszym dzieciom, i jeżeli czujemy, że po drodze nam z takimi opowieściami. Tu przykładem jest wspaniała *Basia*, seria na podstawie popularnych książek, które wspólnie z autorkami pierwowzoru literackiego zamieniamy w animowane przygody. Nasze filmy pokazywane w kinach mają wierną publiczność. Wszystkie nasze produkcje do pewnego stopnia się uzupełniają, bo na początku każdej z nich jest spójna wizja odbiorcy: dziecka ciekawego świata, mądrego i nietuzinkowego.

GS Animation otrzymało również wsparcie w ramach schematu *European Mini-Slate Development* na realizację dwóch produkcji animowanych. Czy możecie zdradzić, na jakim etapie prac są obecnie projekty filmu *Wielka Księża Mami Fatale* oraz serialu *Endover Groove*?

Wielka Księża Mami Fatale to kolejny krok w świat *Mami Fatale*. Po serii animowanej, o której już opowiedzieliśmy, postanowiliśmy wejść w większą i bardziej epicką przygodę. Ma to być film kinowy 3D z całą plejadą postaci z serii, ale pokazanych na nowo, w odświeżonej i bardziej dostosowanej do wielkiego ekranu. Ale oczywiście powraca w nim przekonanie, że jedzenie, wspólne posiłki i cała kultura kulinarna powinny być zaprezentowane dzieciom jako zaproszenie do wielkiej i fascynującej przygody. Obecnie pracujemy nad scenariuszem ze wspaniałą scenarzystką Kingą Krzemińską. Mamy za sobą prezentację projektu na europejskich eventach poświęconych animacji, dostaliśmy genialny odzew i bardzo duże zainteresowanie dystrybutorów, potencjalnych partnerów. *Endover Groove* to dla odmiany dość nowy pomysł – opowieść o grupie nastolatków, którzy, jak przystało na przedstawicieli tej grupy wiekowej, wierzą, że mają moc, by zmienić świat. Krowa, mucha i pies – nasze fantastyczne trio – zakładają garażowy zespół i planują podbić świat swoją

muzyką. A to dopiero początek zupełnie niespodziewanych wydarzeń... W przypadku *Endover Groove* również skupiamy się teraz na pisaniu. Dzięki wsparciu funduszu mamy przestrzeń na dalszy rozwój projektów i jesteśmy przekonani, że dzięki temu polska animacja wzbogaci się o dwa arcyciekawe tytuły.

Skąd decyzja, by zająć się produkcją serii i filmów animowanych, dużo bardziej czasochłonnych w realizacji i pewnie wciąż mniej przyciągających przed ekrany niż produkcje fabularne?

Jako artyści zajmujący się od początku kariery zawodowej ilustracją i animacją nie mieliśmy ani przez chwilę wątpliwości, że to animacja jest naszym językiem komunikacji. Mamy świadomość, że produkcja fabularna jest tańsza i szybsza w realizacji. Oczywiście to ogromne uproszczenie... Ale animacja ma tę niewątpliwą przewagę, że mimo wszystko dużo wolniej się starzeje i jest dużo bardziej uniwersalna. Nasze animacje mają szansę być zrozumiałe i atrakcyjne zarówno w naszej części świata, jak i na innych kontynentach. Współpracujemy z twórcami z Ameryki Południowej, którzy idealnie wpasowują się w nasze historie i estetykę. Podobnie jest z odbiorcami filmów.

Czy realizacja projektów animowanych jest w Polsce łatwa? I czy obserwujecie zmianę w podejściu widzów do utworów animowanych wyświetlanych w kinie, telewizji i na platformach streamingowych?

Realizacja filmów i serii animowanych w Polsce nigdy nie była łatwa – w naszym kraju ta część kinematografii była i wciąż jest traktowana jako coś nieco niepoważnego, nie dość artystycznego albo niewystarczająco komercyjnego. Ze względu na koszt produkcji jednej minuty filmu animowanego producenci animacji od zawsze muszą mierzyć się z problemem, jakim jest dopięcie budżetu. W czasach inflacji i rosnących cen, ale i wynagrodzeń ten wyścig bywa

niezwykle trudny. Jesteśmy jednak przekonani, że wśród decydentów są ludzie, którzy widzą i doceniają potencjał branży animacji, i że jakaś poprawa w dostępności źródeł finansowania, poziomie szkolenia kadr i w projektowaniu ułatwień w zgodzie ze specyfiką naszych produkcji jest wciąż możliwa. Wiem, że warto walczyć o animację, bo znamy z rynku europejskiego przykłady, gdzie odpowiednie wsparcie państwa i mądra współpraca z producentami zaowocowały dużymi tytułami, które zaistniały w dystrybucji międzynarodowej i zaczęły generować zyski i dużo nowych miejsc pracy. Coś takiego wydarzyło się w ostatnich latach w Hiszpanii.

Jako GS Animation niejednokrotnie otrzymaliście dofinansowanie ze środków Kreatywnej Europy. Co jest kluczem do osiągnięcia sukcesu i otrzymania wsparcia w ramach programu? Jakie rady możecie dać osobom planującym i przygotowującym aplikację?

Moim zdaniem nie ma lepszej rady niż taka, by składać projekty, w które się wierzy, które naprawdę pragnie się stworzyć. Każda eksplikacja, każde zdanie pisane na temat takiego projektu nabiera głębi i sensu. To chyba czuć i osoby oceniające składane aplikacje są wyczulone na tym punkcie. Jeśli ktoś planuje składać projekt, zachęcam do przemyślenia swojej motywacji, do wydobycia esencji z projektu, do wejścia z nim w jak najbliższą relację – bo to naprawdę trochę jak wchodzenie w relację, która będzie trwać długo, dużo dłużej niż się większości zdaje. Bez głębokiego przekonania, że to jest TEN projekt, że MÓJ ci on – nie składałbym aplikacji. Nie warto tracić czasu swojego i innych osób. To zapewne truizmy, ale to jedyny klucz, jakim posługujemy się, dobierając projekty. Może jeszcze warto mieć sprzymierzeńców w postaci naprawdę zainteresowanych partnerów, a także sensowny i spójny pomysł na dystrybucję i promocję. Na etapie developmentu wydaje się to zbyt odległym zagadnieniem, ale wiem, że to kluczowa kwestia i jako taka też jest dość poważnie oceniana.

GRUPA SMACZNEGO / GS ANIMATION to działające od dwudziestu lat studio animacji z siedzibą w Gdańsku, które zyskało międzynarodowe uznanie dzięki swoim autorskim projektom animowanym. Od momentu powstania konsekwentnie dostarcza najwyższej jakości treści animowane, które zachwycają widzów na całym świecie. Produkcje studia były emitowane na platformach takich jak Netflix oraz przez telewizję w wielu różnych krajach. Studio od zawsze skupiało się na szkoleniu młodych talentów, organizowało warsztaty animacji i dawało możliwość zdobycia doświadczenia w dużych międzynarodowych produkcjach, dzięki czemu stało się inkubatorem dla młodych artystów, którzy mogą rozwijać swoje umiejętności i uczestniczyć w ambitnych projektach.

„Wierzymy, że sztuka ma moc zmiany rzeczywistości...” – rozmowa o projekcie „The Museum of the Commons”

Projekt „The Museum of the Commons. Towards a Healthier Arts Ecosystem”, którego liderem jest Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, to duże przedsięwzięcie, z dużą liczbą partnerów. Proszę nam przybliżyć jego genezę.

Bogna Stefańska: Projekt jest realizowany przez L’Internationale – sieć współpracujących ze sobą europejskich instytucji, która ma już długą, piętnastoletnią historię. Została założona w 2009 roku jako konfederacja instytucji kultury, oddolnych organizacji i uniwersytetów. Pierwszymi partnerami i współzałożycielami L’Internationale były: Moderna Galerija z Ljubljany, Július Koller Society z Bratysławy, MACBA z Barcelony, Van Abbemuseum z Eindhoven oraz M HKA z Antwerpii. W miejsce globalnych, hegemonicznych ambicji instytucji sztuki współczesnej, L’Internationale zaproponowała współpracę między muzeami, z których każde skupiało się na konkretnej kolekcji i lokalnej historii jako sposobie na zainicjowanie ponadnarodowych, pluralistycznych narracji kulturowych.

Kiedy Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie dołączyło do sieci?

B.S.: Stało się to wraz z projektem „Our Many Europes”, realizowanym w latach 2018–2022 dzięki wsparciu pozyskanemu z programu Kreatywna Europa. Skupiał się on na latach

dziewięćdziesiątych: dekadzie, w której narodziła się współczesna Europa. Projekt miał na celu zbadanie dziesięciolecia kluczowego dla ukształtowania dzisiejszej sztuki i dzisiejszego społeczeństwa, przy jednoczesnym wprowadzeniu nowych strategii muzealnych, które traktowały uczestników jako aktywnych aktorów w zróżnicowanym, pluralistycznym społeczeństwie.

Czy współpraca w ramach sieci przeszła w tym czasie jakąś ewolucję?

B.S.: W 2023 roku, wraz z początkiem projektu „Museum of the Commons”, którego liderem zostało MSN Warszawa, L’Internationale przeszła znaczącą zmianę. Konfederacja powiększyła się do czternastu partnerów i trzech partnerów stowarzyszonych, wprowadziła nową strukturę zarządzania oraz rozpoczęła realizację działań w oparciu o trzy kluczowe wątki tematyczne: kryzys klimatyczny, dekolonizację oraz współpracę ponadlokalną.

Proszę nam o nich więcej opowiedzieć.

B.S.: Są to trzy wątki odpowiadające kluczowym wyzwaniom, przed którymi stoją współczesne społeczeństwa. „Climate” porusza kwestie planetarnego kryzysu klimatycznego, zrównoważonego rozwoju praktyk instytucjonalnych, artystycznych i kulturowych, a także pilnej potrzeby

foto. Maciej Jazwiecki, mat. MSN

transformacji polityki, społeczeństw, kultur i sposobów życia. „Situating Organisations” bada rolę muzeów i organizacji artystycznych jako aktorów w złożonych sieciach społecznych i ekosystemach, poszukując nowych sposobów demokratyzowania instytucji i sprawiania, by były bardziej otwarte, inkluzywne i użyteczne. Ostatni wątek, „Past in the Present”, koncentruje się na kluczowej roli lokalnych i ponadnarodowych historii w kształtowaniu współczesnych tożsamości, polityk, społeczeństw oraz kultur w kontekście długotrwałej przemocy środowiskowej i kolonialnej. Nasza konfederacja stara się zmobilizować sztukę i kulturę jako strategiczne narzędzia w procesach uzdrawiania, odbudowy i naprawy wyrządzonych krzywd.

Jak rolę dla muzeów i sztuki widzą Państwo w kontekście tych trzech wątków?

B.S.: L’Internationale powstała jako propozycja modelu alternatywnego dla instytucji artystycznych funkcjonujących w zglobalizowanym świecie, powielających dominującą strukturę władzy i scentralizowany system dystrybucji wiedzy. Wierzymy, że sztuka ma moc zmiany rzeczywistości i może stanowić platformę do dyskusji nad nowym porządkiem społecznym. Opowiadamy się za nowym, międzynarodowym modelem współpracy, kwestionujemy wyłączne prawo własności i podkreślamy wspólne dziedzictwo poprzez tworzenie wspólnych archiwów i otwartość na kolektywny proces. Staramy się realizować te wartości w naszych działaniach.

Jak wskazuje tytuł projektu, wierzymy, że muzea są społecznym dobrem wspólnym, z którego różne grupy społeczne mogą korzystać na równych prawach. Rolą muzeów wobec kryzysów i trudnej historii jest tworzenie przestrzeni dla nowych wyobrażeń, relacji i możliwych porządków społecznych. To, czego najbardziej potrzebujemy w momentach kryzysowych, to odważne, utopijne wizje – zadaniem muzeów jest tworzyć miejsca do eksperymentowania.

Jakie działania lub innowacyjne rozwiązania zaplanowano w ramach projektu? Do kogo są one skierowane?

Magda Lipska: Projekt zakłada ponad sześćdziesiąt działań skierowanych do bardzo różnych publiczności. Są to zarówno wystawy adresowane do szerokiego odbiorcy, jak i warsztaty czy szkoły letnie skierowane głównie do

środowisk akademickich, rezydencje artystyczne, a także współpraca z grupami migranckimi – w obozach dla uchodźców, ale też z osobami, które mają już przyznany legalny pobyt w Europie i starają się jakoś odnaleźć w nowej rzeczywistości. W muzeum prowadzimy rezydencje dla artystów z Ukrainy i Białorusi.

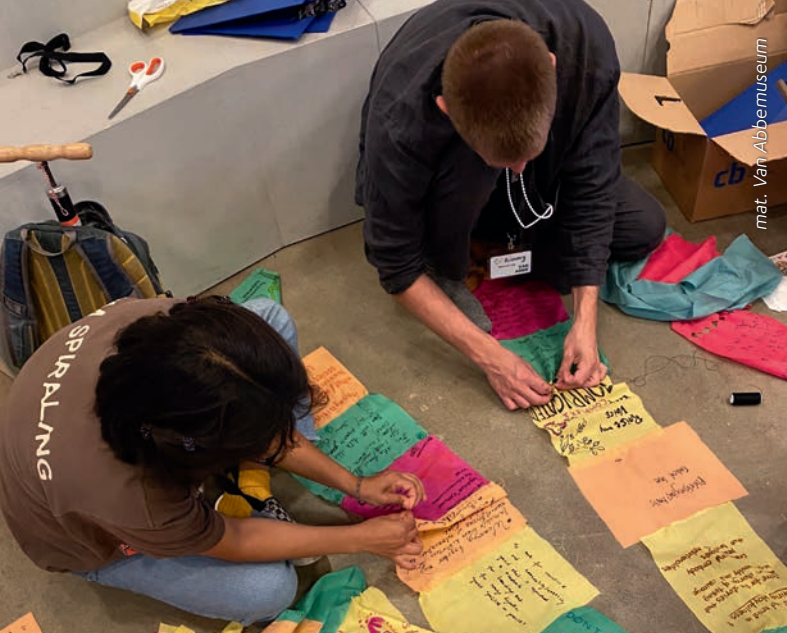
B.S.: Myślę, że już sam model współpracy pomiędzy kilkunastoma instytucjami z różnych krajów – oparty na dzieleniu się wiedzą, sukcesami, ale też pracą koordynacyjną i produkcyjną – jest innowacyjny. Dzięki wspólnemu wysiłkowi, zamiast rywalizować, możemy realizować działania na skalę europejską. Ważnym aspektem naszych działań jest wprowadzenie wspólnych rozwiązań mających na celu ekologizowanie instytucji. W ramach projektu zrealizowaliśmy półroczną serię seminariów i warsztatów, które pokazywały różne aspekty zielonej transformacji kultury: od kwestii produkcji wystaw po podróże, zmniejszanie śladu węglowego oraz wpływ współpracy z grupami aktywistycznymi i edukację publiczności.

Drugim istotnym filarem naszych działań jest praca nad zwiększaniem inkluzywności, równości i różnorodności w instytucjach kultury. Razem opracowujemy przewodnik po dobrych praktykach instytucjonalnych, które będą dla nas wskazówką, jak działać w sposób otwarty i włączający w przyszłości.

Co podczas realizacji projektu okazało się największym wyzwaniem?

M.L.: Wydaje się, że na ten moment, przynajmniej dla mnie – być może Bogna się z tym nie zgodzi – największym wyzwaniem jest koordynacja działań tak dużej grupy, i to zarówno jeśli chodzi o logistykę – na przykład znalezienie terminu spotkania, który pasowałby wszystkim – jak i uzgadnianie wspólnego stanowiska. Zależy nam na tym, by nie narzucać woli większości, ale starać się odpowiedzieć na różnice poglądów, a często i politycznych kontekstów, w których działamy. Jest to niezwykle wyzwanie i mam wrażenie, że ciągle jeszcze nie wypracowaliśmy w tej kwestii rozwiązań satysfakcjonujących dla wszystkich.

Przypomnijmy, że Muzeum Sztuki Nowoczesnej jest liderem projektu, w którym uczestniczy jeszcze dwunastu partnerów. Jak radzą sobie Państwo z tą rolą?

mat. Van Abbemuseum

fol. Lili Marsans, imat. MACBA

M.L.: Dwunastu partnerów i trzech partnerów stowarzyszonych, z których większość aktywnie włącza się w działania w ramach projektu. Mam wrażenie, że radzimy sobie dobrze, choć oczywiście nie obywa się bez napięć, natomiast na szczęście udaje nam się na nie dość szybko reagować, co zapewnia sprawne funkcjonowanie projektu. Wydaje mi się, że częścią tego sukcesu jest fakt, że „MoC” to nasz czwarty grant europejski – liczba oraz skład partnerów projektu się zmienia, jednak część partnerów jest w nim od początku, co zapewnia pewną ciągłość i tak zwaną pamięć instytucjonalną, która jest bardzo pomocna na przykład w kwestii rozliczania i raportowania projektu, ale również rozwiązywania napięć. Fakt, że się znamy i lubimy, ma ogromne znaczenie.

Co będzie głównym rezultatem tego przedsięwzięcia? Jakiego długofalowego efektu się Państwo spodziewają?

M.L.: Trudno na ten moment ocenić, jaki będzie efekt końcowy naszego działania, jesteśmy dopiero w połowie projektu, przed nami jeszcze dwa i pół roku. Natomiast

z pewnością chcielibyśmy w tym czasie wypracować zbiór rekomendacji dla instytucji kultury, który pozwoliłoby na zieloną transformację tych środowisk w stronę działań bardziej zrównoważonych i minimalizujących nasz negatywny wpływ na środowisko.

Drugą niezwykle ważną i w moim rozumieniu dość innowacyjną kwestią jest sposób międzyinstytucjonalnej współpracy pomiędzy nami, polegający na wymianie wiedzy i doświadczeń. Jednym z takich wspólnych projektów jest Kijowskie Biennale w 2025 roku. Biennale odbędzie się w Warszawie, a także kilku innych miejscach w Europie i Ukrainie. Pracujemy nad nim w zespole reprezentującym większość instytucji partnerskich, dążąc do tego, by zbudować bardziej wspólnotowy i egalitarny sposób działania. Kijowskie Biennale będzie się składać z wystaw, warsztatów i paneli dyskusyjnych. Każdy z tych aspektów wypracowujemy wspólnie, starając się uwzględniać różnice zdań, ale także różne możliwości finansowe i czasowe naszych partnerów. Jeżeli to się uda, będzie to pierwszy na tak dużą skalę przypadek współpracy między-, a właściwie metainstytucjonalnej.

MAGDA LIPSKA jest kuratorką i teoretyczką sztuki. Od 2009 roku pracuje w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Autorka i współautorka wystaw, publikacji, programów filmowych i performatywnych m.in.: „Kto napisze historię łez? Artystki o prawach kobiet” (2021), „Nadzieja jest w innym kolorze” (2019), „Niepodległe. Kobiety a dyskurs narodowy” (2018), „Danwen Xing. A Personal Diary” (2017) oraz „Least the Two Seas Meet” (2015) z Tarekiem Abou el Fetouhem. Jej teksty znalazły się m.in. w książkach: *Points of Convergence. Alternatywne spojrzenia na performance*, *Historie filmu awangardowego. Od dadaizmu do postinternetu* i *Pawlenski*. Jest redaktorką książek *Hope is of a Different Color. From the Global South to the Łódź Film School* (2022) oraz *Was socialist Realism Global? Modernism, soc-Modernism, Socially Engaged Figuration* (2024; obie wydane przez MSN). Od 2023 roku wraz z Bogną Stefańską koordynuje działania konfederacji L’Internationale w ramach europejskiego grantu „The Museum of the Commons. Towards a Healthier Arts Ecosystem” 2023-2026.

BOGNA STEFAŃSKA pracuje w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie jako współkoordynatorka projektu „The Museum of the Commons. Towards Healthier Art Ecosystem” realizowanego przez sieć instytucji europejskich L’Internationale. Współkuratorka programu publicznego „Departament Obecności” w MSN (2020–2022). Współtwórczyni sekcji artystycznej feministycznego festiwalu filmów dokumentalnych kobiet HER Docs Film Festival oraz Solidarnego Domu Kultury „Słonecznik”, członkini zespołu Kontekstów – Kongresu Postartystycznego. Współzałożycielka Biura Usług Postartystycznych, które oprócz demonstracji i zgromadzeń zrealizowało m.in. Atlas Roku Antyfaszystowskiego – oddolne, społeczne archiwum postaw oraz działań antywojennych i antyfaszystowskich w sztuce, kulturze i nie tylko – a także królikokaczki.pl – archiwum praktyk postartystycznych w Polsce. W pracy badawczej zajmuje się sztuką wobec kryzysu klimatycznego, teorią i praktyką dewzrostu oraz sztuką ekofeministyczną.

„ICEBREAKING” – teatr integracji społecznej obywateli państw Grupy Wyszehradzkiej i uchodźców z Ukrainy

„ICEBREAKING” to międzynarodowy projekt teatralny, w ramach którego instytucje partnerskie z Czech, Słowacji, Węgier, Polski i Ukrainy stworzyły widowisko plenerowe *Circus Caravana*. Spektakl porusza temat zacieśniania więzi pomiędzy mieszkańcami krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4) a uchodźcami z Ukrainy. Przedstawienie stworzone w konwencji społecznej inkluzywności przełamuje uprzedzenia, ukazuje korzyści płynące ze współistnienia w zróżnicowanej zbiorowości i zbliża ludzi do siebie.

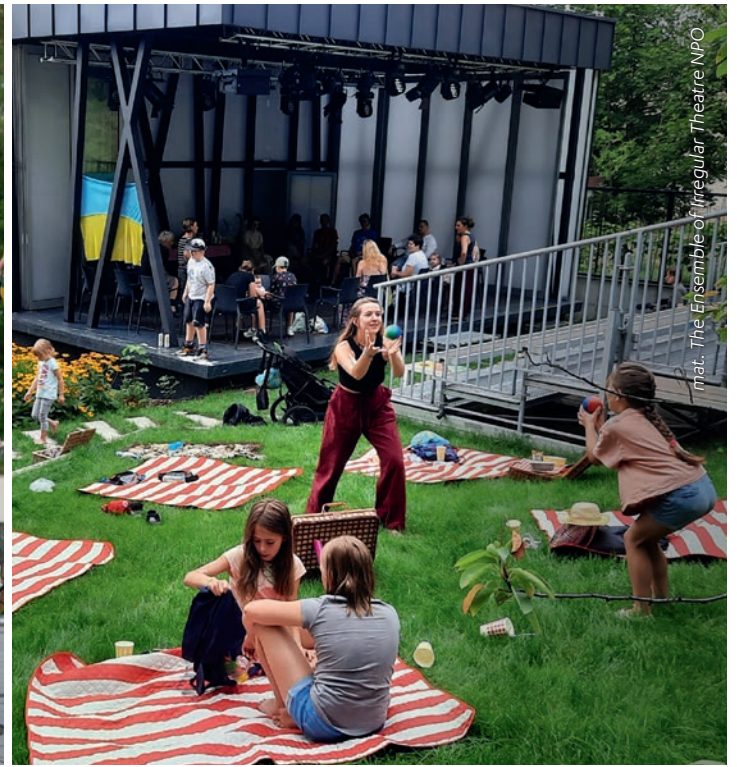
„Pomysł stworzenia teatru włączenia społecznego, który pomógłby zintegrować ukraińskich emigrantów ze społeczeństwem i pomóc miejscowej ludności zrozumieć sytuację, w której się wszyscy znaleźliśmy, zrodził się w czasie, gdy fala pomocy naszym najechanym sąsiadom osiągnęła swój szczyt, choć już pojawiały się pierwsze nieporozumienia i animozje” – wyjaśnia Jana Mikitková, słowacka reżyserka spektaklu. „Nie mieliśmy pojęcia, że ich rozwój będzie tak dynamiczny, nie przewidywaliśmy też, jak trudne będzie odtworzenie stanu różnorodnych relacji pomiędzy mieszkańcami a uchodźcami w sąsiednich krajach, uchwycenie i zrozumienie kluczowych momentów losów ludzkich oraz nadanie im w procesie twórczym, za pomocą narzędzi dramatycznych atrakcyjnej formy artystycznej i teatralnej, zrozumiałej dla ogółu społeczeństwa.”

Punktem wyjścia dla projektu był kontakt między czterema zaprzyjaźnionymi teatrami z krajów V4. Liderem

przedsięwzięcia został słowacki The Ensemble of Irregular Theatre (AND) z Bańskiej Szczawnicy. Jest to niezależna grupa profesjonalistów z dziedziny teatru i sztuki współczesnej, powstała w 2017 roku po transformacji z Kremnickiego Teatru Podziemnego. Zespół tworzy głównie nowe formy współczesnego kabaretu ulicznego i zaangażowane społecznie produkcje we współpracy z zagranicznymi twórcami.

Polskim partnerem jest Teatr KTO z Krakowa, który słynie z charakterystycznego języka przekazu. W centrum jego spektakli znajduje się ciało aktora, ruch, głos i muzyka. Czechy reprezentuje Prostores – kreatywna grupa z Pragi skupiająca czeskich artystów i muzyków średniego pokolenia, którzy zgromadzili się wokół teatru kabaretowego Krvik Totr. Czwartym przedstawicielem krajów Grupy Wyszehradzkiej jest węgierski zespół nowego cyrku Firebirds, oferujący różnorodny repertuar składający się z występów ulicznych, kabaretu, współczesnego cyrku i teatru dla dzieci.

Przedstawiciele zespołów wspólnie zdecydowali, że ich produkcja będzie miała formę międzynarodowego spektaklu ulicznego. Do współpracy zaproszony został także ukraiński teatr multimedialny WE: media theater ze Lwowa. „Každy z partnerów tej europejskiej współpracy ma w projekcie określoną rolę. Koordynator słowacki odpowiada za całościowe zarządzanie projektem i jego komponentem reżyserskim, partner czeski ma za zadanie napisać libretto, a później scenariusz spektaklu, teatry polski i węgierski

reprezentowane są głównie przez swoich aktorów jako wykonawców spektaklu, a zespół ukraiński wzbogaca projekt o produkcję filmową i dokumentalną” – tłumaczy Jana Mikitková.

Projekt składa się z trzech etapów: research, *Human Caravana* i *Circus Caravana*.

W pierwszym etapie przedsięwzięcia partnerzy przeprowadzili badania i pikniki sąsiedzkie wśród ukraińskich społeczności w Pradze, Budapeszcie, Bańskiej Szczawnicy i Krakowie. Czterodniowe pobyty międzynarodowego zespołu artystów teatralnych w każdym z tych miast służyły zebraniu autentycznych historii emigrantów, które posłużyły jako inspiracje do scenariusza przyszłej produkcji ulicznej.

Podczas wyjazdów badawczych zebrane zostały również liczne materiały audio i wideo – ukraiński reżyser Sashko Brama przetworzył je później w krótkometrażowy film dokumentalny *Chef of the Circus*. Opowiada on o losach artystów cyrkowych i dyrektora Ilyi Borsuka, który w czasie wojny został wolontariuszem. Jego wyprawa z pomocą humanitarną dla miast znajdujących się na linii frontu rozpoczyna się we Lwowie. Podczas wędrówki w głąb Ukrainy i we wspomnienia Ilyi kamera rejestruje opustoszałe krajobrazy miast górniczych, spotkania z żołnierzami i cywilami dotkniętymi wojną i niepewnością.

Po wyjazdach badawczych powstało pierwsze libretto, stworzone przez duet czeskich autorów. Przygotowano scenografię, oprawę muzyczną oraz kostiumy i rekwizyty. Podczas kilkudniowych warsztatów została opracowana pilotażowa produkcja *Human Caravana*.

Spektakl był prostą historią rodziny z psem, która w dramatycznych okolicznościach musiała opuścić dom i wyruszyć w podróż w poszukiwaniu bezpiecznego

schronienia. Przedstawienie miało strukturę przypominającą drogę krzyżową – akcja toczyła się na siedmiu przystankach. Performerzy od samego początku włączyli publiczność w akcję – widzowie byli aktywnymi uczestnikami wizualno-muzyczno-ruchowego spektaklu bez słów.

Pilotażowe przedstawienie było swego rodzaju laboratorium, które posłużyło do opracowania ostatecznej wersji spektaklu – *Circus Caravana*. Jego premiera odbyła się pod koniec kwietnia 2024 roku w Krakowie. Od lipca do września można było zobaczyć przedstawienie na pokazach w Polsce (Limanowa, Niepołomice, Kraków), Czechach (Praga, Karniów) oraz na Słowacji (Bańska Szczawnica). Kolejne cztery pokazy mają się odbyć w 2025 roku na Węgrzech i w Ukrainie.

„ICEBREAKING” odkrywa stereotypy krążące w naszych głowach. Łamanie przegródek, w jakie sortujemy ludzi – natychmiast, ale na zawsze. Przełamanie uprzedzeń naszych czasów. Łączenie się z tymi, których potrzebujemy, aby przetrwać.

Jana Mikitková

Projekt „ICEBREAKING – theatre of social inclusion of V4 citizens and UA refugees” otrzymał dofinansowanie z programu Kreatywna Europa w ramach obszaru grantowego *Projekty współpracy europejskiej* | projekty na mniejszą skalę. Będzie realizowany do 1 sierpnia 2025 r.

Czego oczekiwała Pani od szkolenia? Czy program spełnił Pani oczekiwania?

Oczekiwałam przede wszystkim zdobycia praktycznej wiedzy i umiejętności, które będę mogła bezpośrednio zastosować w swojej codziennej pracy. Liczyłam na to, że program pomoże mi lepiej zrozumieć aktualne trendy i wyzwania w branży oraz dostarczy narzędzi umożliwiających skuteczne radzenie sobie z nimi. Ważnym aspektem była dla mnie również możliwość nawiązania kontaktów i wymiany doświadczeń z innymi uczestnikami oraz ekspertami z różnych części świata.

Program zdecydowanie spełnił moje oczekiwania. Zajęcia były merytoryczne i dobrze zorganizowane, a przekazywane informacje miały charakter nie tylko teoretyczny, ale też praktyczny. Spotkania z ekspertami dostarczyły mi cennych wskazówek i inspiracji. Ponadto atmosfera sprzyjała budowaniu społeczności i współpracy. Dzięki szkoleniu czuję się pewniej w swojej roli i mam wiele nowych pomysłów, które zamierzam wcielić w życie.

Jak wyglądała struktura warsztatów? Ile osób brało w nich udział, z jakich krajów pochodzili uczestnicy, jakie obszary sektora reprezentowali, kim byli wykładowcy?

Warsztaty Market Ready Fiction miały bardzo dobrze przemyślaną strukturę. Brało w nich udział wielu uczestników z różnych krajów, reprezentujących rozmaite obszary sektora filmowego, co pozwoliło na szeroką wymianę doświadczeń i pomysłów. Organizatorzy kursu, Julia Short i Satish Mathura, zadbali o to, aby każdy uczestnik czuł się doceniony i mógł w pełni skorzystać z oferowanych zajęć. Ponadto warsztaty zostały zorganizowane w duchu sustainability, co podkreślało ich nowoczesne i odpowiedzialne podejście do edukacji w branży filmowej. Struktura warsztatów obejmowała zajęcia prowadzone przez ekspertów z różnych dziedzin przemysłu filmowego, takich jak producenci, scenarzyści, reżyserzy i konsultanci scenariuszowi. Wśród wykładowców znaleźli się: David Pope, creative producer i konsultant scenariuszowy, który pracował nad wieloma międzynarodowymi produkcjami filmowymi; Lena Simone Vurma, szefowa działu acquisition i producentka, znana z pracy nad takimi filmami jak *Adventures of a Mathematician*; Xavier Henry-Rashid, general director Film Republic, z doświadczeniem w międzynarodowej sprzedaży filmów. Uczestnicy pochodzili z różnych krajów, między innymi Polski, Litwy, Austrii, Niemiec i Irlandii. Każdy z nich wносił unikalną perspektywę, wynikającą z różnorodnych doświadczeń w branży filmowej, od produkcji po sprzedaż i dystrybucję. Warsztaty umożliwiły uczestnikom nie tylko zdobycie praktycznej wiedzy, ale także nawiązanie wartościowych kontaktów zawodowych, co jest niezwykle istotne w branży filmowej. Każdy z uczestników mógł pracować z ekspertami nad swoimi bieżącymi projektami, co sprawiło, że warsztaty były jeszcze ciekawsze.

Czy udało się Pani nawiązać podczas warsztatów nowe kontakty?

Tak, udało mi się nawiązać dużo nowych kontaktów. Dzięki różnorodności uczestników, pochodzących z wielu krajów i reprezentujących różne obszary sektora filmowego, miałam okazję wymienić się doświadczeniami i pomysłami z profesjonalistami z całego świata. Atmosfera sprzyjała budowaniu relacji i współpracy, co pozwoliło mi nawiązać wartościowe znajomości zarówno z kolegami z kursu, jak i z wykładowcami. Te kontakty z pewnością będą pomocne w mojej dalszej karierze i przyszłych projektach.

Co najbardziej podobało się Pani w warsztatach?

Najbardziej podobały mi się zajęcia z Eun-Zi Kim, ponieważ jej wykład był najbardziej zbliżony do tego, czym zajmuję się w pracy w dziale sprzedaży i co mnie interesuje. Jej doświadczenie oraz podejście do tematu idealnie odpowiadały moim potrzebom zawodowym, a sesje były nie tylko inspirujące, ale również bardzo praktyczne. Jej zajęcia skupiały się na konstruowaniu umów sprzedażowych i dystrybucyjnych oraz na ich negocjowaniu. Kim dawała nam wskazówki, na co zwrócić uwagę w umowie. Rozmawialiśmy o tym, czego agent sprzedaży oczekuje od producenta, a czego dystrybutor oczekuje od agenta sprzedaży. Z mojej perspektywy były to jedne z ciekawszych zajęć. Doceniam również indywidualne podejście do każdego z uczestników kursu oraz skupienie się na jego ścieżce kariery.

Komu poleciliby Pani ten program?

Wszystkim chcącym się podszkolić, ale z praktycznych względów głównie producentom i reżyserom, których czekają spotkania z potencjalnymi partnerami na wydarzeniach branżowych, takich jak Marche du Film czy European Film Market. Uważam, że to warsztaty dla osób chcących dowiedzieć się więcej o pakietowaniu projektu, potrenować pitching i przedstawianie swoich pomysłów. Najbardziej widziałabym tam osoby przed pierwszym wyjazdem na market.

Jaką ocenę dałaby Pani warsztatom w skali od 1 do 10?

Dziesięć :)

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Współfinansowane przez
Unię Europejską

Creative Europe Desk Polska

Al. Ujazdowskie 41

00-540 Warszawa

tel. + 48 22 44 76 180

www.kreatywna-europa.eu

info@kreatywna-europa.eu